

**JMG – INSTITUTIONEN FÖR
JOURNALISTIK, MEDIER OCH
KOMMUNIKATION**

Vem får vara med?

– En undersökning av mångfalden i SVT:s lokala nyheter

Isabelle Börghesen Perusko & Malin Ekström

Universitet:	Göteborgs Universitet
Termin/år:	VT/2021
Handledare:	Mathias Färdigh
Kursansvarig:	Malin Sveningsson

Abstract

Titel:	Vem får vara med? – En undersökning av mångfalden i SVT:s lokala nyheter
English title	Diversity in Swedish public service local news
Författare:	Isabelle Börgesen Perusko & Malin Ekström
Examensarbete:	15 hp
Program:	Medie- och kommunikationsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT/2021
Handledare:	Mathias Färdigh
Kursansvarig:	Malin Sveningsson
Sidantal:	42
Antal ord:	15 426
Nyckelord:	Mångfald, mediemångfald, representation, demokrati, lokala nyheter, public service
Syfte:	Att kartlägga mångfalden i SVT:s lokala nyheter sett till vem som får komma till tals och vilka geografiska områden som bevakas
Teori:	Normativ medieteor, mångfald, identifikation
Metod:	Kvantitativ innehållsanalys
Material:	315 nyhetssändningar från SVT:s 21 lokala redaktioner
Resultat:	Andelen manliga intervjupersoner var högre än andelen kvinnliga (55% män och 45% kvinnor). Personer i medelålder var kraftigt överrepresenterade och stod för 72% av det totala antalet intervjupersoner. Personer som arbetar som huvudsaklig sysselsättning stod för den största andelen intervjupersoner, nämligen 70%. De flesta (70%) framträder också i sin yrkesroll. När det kommer till den geografiska dimensionen kom de flesta (22%) inslag/nyheter med angiven plats från en större stad. Annars var representationen mellan andra typer av orter relativt jämnt fördelad.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Mathias Färdigh som handlett vårt arbete med konstruktiv ärlighet och stort engagemang.

Vi vill också tacka Michael Österlund för förtroendet att göra denna undersökning på uppdrag av SVT och Magnus Quick för alla värdefulla insikter i undersökningens startskott.

Sist men inte minst vill vi också tacka dig som tar dig tid att läsa vår drygt 40 sidor långa uppsats, och oss själva som lyckats få ihop allt detta. Det utan att förstöra vår vänskap.

Executive summary

In a media landscape where the selection of different media and different channels is bigger than ever before, people no longer take part of the same media content to the extent that they once did. This leads to a bigger diversity of media, but also an increased fragmentation where people no longer share the same frames of reference and where the individualization and commercialization increases. These shared frames of reference are important as they are part of our perception of society. Media is also a way for people to learn about different perspectives and views of different issues, which is important for public discourse and democracy. Because of this, we argue that media, and particularly news media, that do not obey the laws of commercialization are becoming increasingly important. News media provide us with information about the society we live in at large, but also our local society. Through local media, a sense of community can be established and local democracy can be strengthened. The Swedish public service broadcaster, Sveriges Television (SVT), provides a wide range of local news covering 21 Swedish regions, and is the main subject of this study.

SVT's broadcast license presents a number of terms specifying how the broadcasting should be executed and what the content should be, with special terms regarding the news broadcasting. Among other things, these terms state that news broadcasting should provide a diversity of subjects, perspectives and issues. It should also offer a diversity of geographic, social and other perspectives.

Therefore, we intend to examine how well SVT meets these terms, focusing on social and geographic diversity. This study consists of a quantitative content analysis examining 315 local news broadcasts from all 21 local newsrooms. The purpose is to examine if, and to what degree, SVT meets the terms stated in the broadcast license regarding social and geographic diversity. To do this, we have examined which types of people are represented in news broadcasts based on who is interviewed, and also the geographic location of the news segment. The attributes of the interviewees we use to measure diversity are gender, age, occupation and the role in which they are interviewed. The theoretical framework of this study consists of normative media theory, identification and diversity.

In order to evaluate our results, we compare them with statistics showing the distribution of our examined groups and attributes in the Swedish population to see whether the representation of a group or an attribute is proportional to the share of the Swedish population that it actually constitutes. The results show that men are overrepresented (55% men vs 45% women), and so are middle aged people between the ages of 36 to 64 who stand for 72% of the people that were interviewed. Children, young and elderly people were underrepresented. Most of the people interviewed, namely 70%, were working as their main occupation, whilst primary- and secondary school students, university students, retired and unemployed people

posed a proportionally small share of the interviewees. As for the role, 70% were interviewed in the role of their profession, and 30% as general public.

Regarding the geographic dimension, we categorized different types of cities based on the size of their population. Most of the news segments where location could be distinguished (22%) were about/from a larger city (50 000-199 999 inhabitants), and 7% were from a big city (>200 000 inhabitants). Middle sized cities, towns, smaller towns and small towns/countryside together posed around a third of the news segments, and the distribution between these was relatively even. In 38% of the cases, geographic location was not specified, and in those cases the news segment usually regarded the region as a whole.

In conclusion, our results show that there is a certain diversity to be found in SVT's local news broadcasts. It may not be perfect in relation to our method of evaluation, but it is definitely there as we can see that a range of genders, ages, occupations, roles and geographic locations are represented in the broadcasts.

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	1
2.0 Bakgrund	3
2.1 En fragmenterad medieanvändning	3
2.2 Den digitala medieutvecklingens spår i den lokala journalistikens villkor	5
2.3 Sveriges Television – en del av public service	6
2.4 Sändningstillståndet om nyhetsrapporteringen	8
2.5 Sammanfattning och problematisering	8
3.0 Teori	10
3.1 Mediernas roll i ett demokratiskt samhälle	10
3.2 Normativ medieteori och den sociala ansvarsteorin	11
3.3 Identifikation	12
3.4 Begreppet mångfald	14
3.5 Variationer av mångfaldsbegreppet i en medial kontext	14
3.6 Perspektiv på mediemångfald	15
3.7 Sammanfattning av teori	16
4.0 Syfte	17
4.1 Frågeställningar	17
5.0 Tidigare forskning	18
5.1 Mediemångfald i TV och press	18
5.2 Mångfald i public service	20
6.0 Metod och material	22
6.1 Metodval – kvantitativ innehållsanalys	22
6.2 Urval och material	22
6.3 Operationaliseringsprocessen	23
6.4 Utvärdering av resultat	24
6.5 Validitet och reliabilitet	25

6.6 Metoddiskussion	26
7.0 Resultat och utvärdering	27
7.1 Frågeställning 1	27
7.2 Frågeställning 2	34
8.0 Analys av resultat	37
9.0 Slutdiskussion	40
10.0 Referenslista	43
11.0 Bilagor	47
11.1 Bilaga 1 - Uppdragsbeskrivning	47
11.2 Bilaga 2 - Kodbok med definitioner	48
11.3 Bilaga 3 – Slumpade sändningar	51
11.4 Bilaga 4 – Tabeller	52

1.0 Inledning

I en allt mer medialiserad värld ökar tillgången på olika typer av medier och medieinnehåll, vilket är något som talar för en ökad mediemångfald men också en mycket mer individualiserad mediekonsumtion där målgrupper och kommersialisering står i fokus. I samband med att medborgare delas in i olika kategorier, eller segment som det också kallas, skiljer man publiken, och därigenom även medborgare, åt. Den individualiserade och anpassade medieanvändningen minskar därmed medborgarnas möjligheter att skapa gemensamma referensramar och föreställningar om hur vårt samhälle ser ut. Det är också via medier som medborgare får möjlighet att komma i kontakt med andra perspektiv och människor med andra erfarenheter utan att personligen känna dessa. Något som är en viktig del av det offentliga samtalet och den offentliga sfären, att inte bara få tillgång till information utan också olika synsätt. Dels för att själv kunna skapa sig en uppfattning och ståndpunkt i en viss fråga, dels för att skapa sig en representativ bild av det samhälle man lever i.

För att skapa sig en bild av det samhälle man lever i och vad som händer i ens närområde är nyhetsmedier av olika slag en viktig källa till information, och då framförallt de lokala sådana. Genom dessa kan den lokala förankringen i samhället stärkas och samhörighet skapas, något som är väsentligt för att medborgare ska vilja engagera sig i demokratiska processer. Men vad händer om medier misslyckas med att förse dessa med känsla av samhörighet till det gemensamma samfundet? Och vilka krav och förväntningar finns det egentligen på medier att uppfylla detta? För samtidigt som medier mer och mer delar in mediekonsumenter i olika segment, ökar mångfalden av olika sociala grupper och identiteter i samhället som till stor del har att göra med en utbredd globalisering och förändrade marknadsvillkor. När dessa separerar oss från varandra så att bara en viss grupp känner sig representerade i ett visst medium, kan det leda till att demokratin sätts på spel.

De medier som inte står på kommersialiseringens spelbana, är de medier som faller under den statligt finansierade public service-verksamheten. Däribland ingår Sveriges Television (SVT) som i sitt sändningstillstånd har ett uttalat krav på att förse medborgare med samhällsnyttig information. Deras utbud ska bland annat *“präglas av demokratiska och humanistiska värden, folkbildningsambitioner, mångfald och kvalitet och ska vara tillgängligt för alla oavsett förutsättningar och bakgrund”* (Regeringskansliet, 2021). I dessa anspråk med fokus på demokratiska ideal och SVT:s breda målgrupp, som är hela Sveriges befolkning, finns också krav på att *spegla samhället* så som det ser ut och synliggöra flera olika perspektiv.

Därför kommer vi i denna uppsats undersöka hur väl SVT:s lokala nyheter lyckas uppnå de krav på mångfald som ställs i sändningstillståndet och speglingsuppdraget, vilket innebär att skildra en sanningsenlig bild av det svenska samhället. Vi kommer fokusera på kraven om social och geografisk mångfald, på vikten av lokala nyheter i ett demokratiskt samhälle och vad konsekvenserna kan bli om man inte lyckas skapa en god mångfald i dessa.

2.0 Bakgrund

I detta kapitel presenteras bakgrunden till vår undersökning, det vill säga vad som ligger till grund för vårt problem och varför denna studie är relevant att genomföra. Vi kommer börja med en mer generell bakgrund och beskrivning av problemet och hur det nya och digitala medielandskapet har påverkat människors medieanvändning och därmed journalistikens villkor och förutsättningar. Detta med fokus på den lokala nyhetsrapporteringen och dess roll i samhället. Vi kommer sedan rikta in oss på vårt undersökta fall, Sveriges Television, där vi går igenom deras uppdrag som public service-aktör och vad som uttrycks i det sändningstillstånd som sätter ramarna för deras arbete, med extra fokus på de innehållsmässiga kraven.

2.1 En fragmenterad medieanvändning

I och med dagens stora utbud av medier, både digitala och traditionella såsom TV, radio och tryckt press, har en diskussion kring vad för konsekvenser detta kan få tagit fart. En aspekt av diskussionen är huruvida det ökade medieutbudet leder till att publiken blir alltmer fragmenterad. Med fragmentering menas hur det ökade utbudet av information och medieplattformar leder till att skillnaderna mellan olika individers medieanvändning växer sig större (Fletcher & Nielsen, 2017; Regeringen, 2019a). Det kan också komma att uppstå glapp mellan vilken information olika individer tar del av eftersom utbudet är så stort, och det blir också enklare att välja bort information, information som potentiellt skulle kunna vara viktig att ta del av som samhällsmedborgare (Regeringen, 2019a).

Vidare finns tendenser att människor, i och med de ökade valmöjligheterna, väljer att ta del av sådan information som går i linje med och bekräftar den egna världsbilden. En möjlig risk med detta är att det då skapas så kallade informationsbubblor av olika världsbilder som inte är förenliga med varandra, vilket kan öka polariseringen i samhället samt försvåra det offentliga samtalet om det saknas förståelse för andra perspektiv och åsikter. Ett sådant scenario skulle kunna vara ett hot mot demokratin, just eftersom det offentliga samtalet och debatten är en viktig grund för denna (Regeringen, 2019a).

Det är dock inte givet att ett stort medieutbud med många valmöjligheter leder till en fragmenterad allmänhet som bara tar del av innehåll som bekräftar deras egen världsbild. Ett alternativt scenario är vad som kallas *duplicering*, vilket innebär att människor använder många olika mediekkanaler, och att dessa mediekkanaler används av människor med många olika övertygelser och åsikter. På så vis "överlappar" mediekkanalerna varandra och en total fragmentering och polarisering uteblir. En tanke med duplicering är alltså att människor

använder olika mediekanaler till olika syften (Fletcher & Nielsen, 2017).

En fragmenterad publik kan från mediernas perspektiv beskrivas som en segmenterad publik, vilket innebär att varje medium har fått en mer homogen publik som motsvarar inriktningen på mediet i fråga. Denna utveckling har en delvis ekonomisk förklaring, då den segmenterade publiken underlättar försäljningen av annonser eftersom annonsörerna vill veta vilken målgrupp de når med sin marknadsföring (Nygren, 2005).

När publiken delas upp i olika segment och målgrupper påverkar det också den offentliga sfären. Den offentliga sfären kan enkelt förklaras som den gemensamma arena där det förs offentliga samtal och debatter och som utgör en viktig grund i ett demokratiskt samhälle. Idealet är att alla medborgare är inkluderade i den offentliga sfären. Enligt vissa medieforskare finns det en risk att ovan nämnda segmentering leder till kunskapsklyftor hos befolkningen eftersom man tar del av olika typer av medieinnehåll, och att detta får konsekvenser för människors politiska kunskap (Nygren, 2005). En av grunderna i en väl fungerande demokrati är, enligt Robert Dahl, en upplyst förståelse. Det är viktigt att alla medborgare har samma möjlighet att ta del och kunskap och skapa sig insikter. Det som Dahl kallar *politiska resurser* är också viktigt, och den viktigaste politiska resursen är fördelningen av information och kunskap (Nygren, 2005; Dahl, 1989). Utifrån detta resonemang kan man dra slutsatsen att fragmentering kan leda till en ojämn fördelning av politisk information och kunskap där vissa grupper får mer resurser än andra, vilket i slutändan blir ett problem för demokratin då denna bygger på att alla medborgare ska ha lika mycket att säga till om.

Ett annat perspektiv på fragmentering och mediemångfald är att en viss grad av fragmentering är oundviklig om det finns valmöjligheter, och att detta inte nödvändigtvis måste vara något negativt. Med mediemångfald kommer som sagt en viss fragmentering, men även en mångfald av åsikter då antalet medier ökar och så även antalet människor som får komma till tals i dessa, vilket kan leda till ett mer informativt och deltagande medielandskap. Det finns alltså olika sätt att se på fragmentering, dock tvivlar alla synsätten på medias förmåga att bidra till en fullt fungerande demokrati i ett scenario där publiken är totalt fragmenterad (Fletcher & Nielsen, 2017).

En sista aspekt av diskussionen om fragmentering är om den faktiskt är ett så stort hot och problem som den i vissa fall målas upp att vara. Peter Dahlgren undersöker i sin avhandling förhållandet mellan olika politiska preferenser och selektiv medieanvändning och huruvida selektiv medieanvändning leder till politisk polarisering. Slutsatsen är att det, i Sverige, är svårt att hitta tecken på att politisk polarisering till följd av selektiv medieanvändning skulle

vara ett stort problem just nu. En förklaring till detta är att valmöjligheterna av medier inte har blivit så pass stora än, och att fragmenteringen inte har blivit tillräckligt utbredd för att politisk polarisering ska uppstå. Det är också möjligt att människor helt enkelt inte tenderar att totalt välja bort information som inte går i linje med deras egna tro och uppfattningar (Dahlgren, 2020).

Frågan om fragmentering är alltså mångfacetterad och kan belysas från flera olika håll. Ett vanligt synsätt är att en fragmenterad publik kan leda till informationsglapp och kunskapsklyftor, vilket hade kunnat innebära ett hot mot demokratin (Fletcher & Nielsen, 2017; Regeringen, 2019a). Man kan också tänka sig att ett ökat medieutbud leder till att människor använder många mediekanaler för olika ändamål, och att dessa överlappar varandra så att en total fragmentering uteblir. Det är heller inte säkert att en viss grad av fragmentering måste vara något negativt, det skulle också kunna bidra till ett mer informativt och deltagande medielandskap med en större mångfald av åsikter (Fletcher & Nielsen, 2017). Det finns också studier som pekar på att vi ännu inte har uppnått en tillräckligt stor mångfald av mediekanaler för att en total fragmentering ska uppstå, och att problemet kanske inte är så stort som det ibland målas upp att vara (Dahlgren, 2020).

2.2 Den digitala medieutvecklingens spår i den lokala journalistikens villkor

För journalistiken har den digitala medieutvecklingen inneburit många konsekvenser. Framför allt har den ökade tillgången till internet lett till stora tapp när det kommer till prenumeranter och läsare av dagstidningar, något som inte bara inneburit minskade intäkter från försäljning av själva journalistiken, utan också minskade annonsintäkter. Ett ökat utbud av medier och gratisanvändning har inte bara medfört en ökad konkurrens medier emellan, det har också blivit svårare att ta betalt för medieinnehållet (Wahlund et al., 2013).

För att anpassa sig till de nya förutsättningarna och kompensera för de minskade intäkterna, har många medieföretag höjt prenumerationspriserna och kombinerat webbutbudet med både gratisinnehåll och mer attraktiva artiklar bakom en betalvägg som endast prenumeranter kan tillgå. Men att ta betalt för sin journalistik är svårt i den "gratiskultur" som internet medfört. Utvecklingen har också inneburit att många tidningar behövt minska sin personal och skära ner på redaktioner, däribland lokalredaktioner. För att kunna samordna en större mängd tidningar med mindre resurser har ägarkoncentration blivit en trend, vilket innebär att tidningar inte längre är självständiga utan ägs under en koncern, och innehållsproduktionen centraliserats (Weibull et al., 2018). Som konsekvens av nedskärningarna och centraliseringen visar studier, som undersökt de lokala journalistiska ekosystemen i Sverige, att det finns tydliga skillnader runt om i landet när det gäller kommunbevakningen. Skillnaden är störst

mellan förorter till storstäder med svag bevakning och medelstora städer med starka egna lokala nyhetsmedier. Det talas om områden som fallit i "medieskugga", det vill säga områden som helt saknar journalistisk bevakning. Platser där det inte saknas intresse av lokala nyheter, men tillgången på lokala nyhetsmedier helt enkelt saknas (Nygren & Althén, 2014; Nygren, 2016).

Samtidigt visar forskning på att det finns en stark koppling mellan lokala medier, lokal identitet och lokal demokrati (Nygren, 2005). De lokala medierna spelar stor roll i att skapa gemensamma referensramar hos medborgare och bidrar till att hålla samman det lokala samhället. Detta gäller inte bara det lokala innehållet som rör nyheter och politik, utan också nöje, sport och annonser. Forskning visar också att det finns tydliga samband mellan lokala medier och intresset för lokal politik. Sambandet visar att de som tar del av lokala medier i större utsträckning är intresserade av lokal politik och att engagera sig i lokala frågor (Nygren, 2005). Det går således att argumentera för att de lokala medierna har betydelse för ett demokratiskt samhälle. Men trots vetskapen om den viktiga roll lokala medier har, dras många lokala redaktioner in som konsekvens till den allt mer ekonomiskt pressade journalistiken (Weibull et al., 2018).

Å andra sidan är dessa nämnda anpassningar tidningarnas och nyhetsmediernas sätt att överleva i det nya medielandskapet som ju också innebär nya marknadsvillkor. För trots journalistikens yrkesideal kring hur en journalist ska arbeta och vilken samhällsroll journalistiken ska fylla, måste verksamheten vara ekonomiskt gångbar. Men konsekvenserna av denna utveckling kan också betyda en mer ensidig rapportering av samhället samt en minskad rapportering på kommunnivå. De förändrade villkoren är även en fråga för rapporteringens kvalitet och huruvida rapporteringen verkligen blir lokalt förankrad om journalisten i fråga utgår från en annan och större ort, då mindre lokala redaktioner tvingas stängas ner för att sköta rapporteringen från en större sådan i och med centraliseringen. En lokal nyhetsrapportering som står bortom kommersiella villkor är således viktigare än någonsin, vilket leder oss in på nästa del av detta kapitel.

2.3 Sveriges Television – en del av public service

Sveriges Television, SVT, är en del av Sveriges public service-verksamhet och har i uppdrag att arbeta i allmänhetens tjänst. Med staten som uppdragsgivare, och skattebetalarna som finansierare, måste SVT förhålla sig till de regler som beskrivs i sändningstillståndet som fastställs för varje femårsperiod. Sändningstillståndet utgör grunden för public service-uppdraget och avser inte bara bestämmelser för TV-sändningar som SVT bedriver, utan också radio, beställ-TV och sökbar text-TV (Regeringen, 2019a).

I tillståndet som avser perioden 2020-2025 (Regeringen, 2019a; Regeringen, 2019b) beskrivs regler gällande distribution och förbudet mot reklam/produktplacering, men stor vikt ligger på de riktlinjer som avser själva innehållet som sänds. Dessa riktlinjer innebär bland annat att SVT ska erbjuda ett utbud som är tillgängligt för alla, som speglar mångfalden i landet och kännetecknas av god kvalitet, allsidighet och relevans. Att ge utrymme för en mångfald av åsikter och olika perspektiv beskrivs som en viktig del av verksamheten för att främja den fria åsiktsbildningen och yttrandefriheten (Regeringen, 2019a). I detta ingår det också att SVT ska agera sakligt och opartiskt i sina sändningar, samt stå helt bortom politiska intressen (SVT, 2021; Regeringen, 2019b).

Utöver att spegla omvärlden ur olika perspektiv, läggs också vikt vid att erbjuda ett varierat utbud för olika grupper i samhället, vilket inkluderar olika minoritetsgrupper. Detta innebär att SVT har skyldighet att erbjuda program på de olika minoritetsspråken, inklusive teckenspråk, och beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning (Regeringen, 2019a).

Som public service-aktör har SVT dessutom ett explicit uttryckt uppdrag att spegla samhället, vilket beskrivs som något som är ”*centralt för public service-verksamhetens roll som sammanhållande kraft i samhället*” (Regeringen, 2019a:58). Speglingsuppdraget innebär krav på att spegla den variation som finns i befolkningen med olika perspektiv på bland annat kön, ålder, etnisk och kulturell bakgrund, religion och sexualitet. Public service ska aktivt arbeta för att främja en bredd i speglingen av mångfalden i samhället utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Speglingsuppdraget beskrivs vara viktigt för public service då det är av stor betydelse för dess legitimitet, och i takt med att människors medievanor blir alltmer individualiserade ökar behovet av samlade aktörer som sakligt och opartiskt skildrar verkligheten ur olika perspektiv (Regeringen, 2019a).

Tack vare public service breda uppdrag och räckvidd, har SVT möjlighet att bidra till en minskning av den fragmentering som idag går att finna i människors mediekonsumtion (Regeringen, 2019a). Detta genom att erbjuda en bred nyhetsförmedling och samhällsbevakning där många olika perspektiv och händelser speglas, både utifrån en variation av geografiska och sociala utgångspunkter. Något som samtidigt går i linje med uppdraget som beskrivs i sändningstillståndet; att ge medborgarna den allsidiga information som de behöver för att vara orienterade och kunna ta ställning i samhällsdebatten (Regeringen, 2019b).

2.4 Sändningstillståndet om nyhetsrapporteringen

I sändningstillståndet beskrivs också riktlinjer kring hur nyhetsförmedlingen ska bedrivas. Det centrala uppdraget gällande nyhetsverksamheten, är att den ska *“ge allsidig information som utgår från olika perspektiv och stimulera till debatt”* (Regeringen, 2019a:68). Den ska också *“bedrivas så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer kommer till uttryck”* samt *“ha olika perspektiv, så att händelser speglas utifrån olika geografiska, sociala och andra utgångspunkter”*, vilket direkt kopplas till det nämnda speglingsuppdraget (Regeringen, 2019a:68; 2019b:6). Tillgången till en kvalitativ nyhetsförmedling på nationell, regional och lokal nivå beskrivs också som grundläggande för ett demokratiskt system.

Nyhetsrapporteringen ska således inte bara erbjuda en mångsidig rapportering när det kommer till sociala perspektiv, utan också geografiska. Public services uppdrag innefattar dessutom att motverka så kallade *“vita fläckar”*, vilket innebär områden där den journalistiska bevakningen är låg, och ingår i deras uppdrag att spegla samhället (Regeringen, 2019a).

Public service-verksamheten, som SVT ingår i, lägger som nämnt mycket fokus på sin roll i det demokratiska samhället. Även om de också går väldigt mycket i linje med de traditionella mediernas samhällsfunktioner, att informera vad som händer i samhället, granska makten och fungera som forum för debatt mellan och inom olika grupper, samt de journalistiska idealen kring objektivitet, är det bara public service-medierna som vi som medborgare faktiskt kan *kräva* detta av. Trots att man kan förvänta sig att andra privata verksamheter strävar mot samma ideal, väljer de själva hur de förhåller sig dessa samhällsfunktioner (Weibull et al., 2018). Och vad som just förväntas av medier, kommer vi gå närmare in på i teorikapitlet som följer.

2.5 Sammanfattning och problematisering

Problematismen som utgör ramen för den här uppsatsen grundar sig i de olika faktorer som diskuterats i detta kapitel. För det första ser vi en alltmer fragmenterad publik, vilket är en följd av det stora utbudet mediekanaler som finns att tillgå. En konsekvens av detta är att människor i större utsträckning får en individualiserad medieanvändning, och inte längre tar del av samma nyheter och medier som man gjorde förr när utbudet var mindre. Antalet medier är som sagt enormt, vilket betyder att de också måste förhålla sig till konkurrensen och den kommersiella marknadens villkor med krav på ekonomisk vinst. Detta har slagit hårt mot journalistiken och till följd av detta centraliseras ofta redaktioner och man skär ner på den lokala nyhetsbevakningen. Forskning visar samtidigt att den lokala journalistiken är mycket viktig för det lokala samhället och demokratin. Lokala medier spelar en stor roll i att skapa en lokal identitet och hålla ihop samhället, och de har även en positiv påverkan på intresset för lokal

politik. I och med SVT:s uppdrag som public service-aktör, det faktum att de står utanför den kommersiella marknaden samt de krav som ställs på dem i sändningstillståndet, blir de en viktig aktör när det kommer till att bevara den lokala nyhetsjournalistiken. De ska också, enligt sändningstillståndet, spegla samhället som det ser ut och bidra till en mångfald av bland annat perspektiv, åsikter och olika sociala grupper. Vi anser det därför vara relevant och motiverat att undersöka just SVT:s lokala nyhetsrapportering för att se hur pass väl de lever upp till dessa krav på mångfald som speglingsuppdraget innefattar. Detta kommer vi att göra genom att titta på operationella indikatorer för mångfald, utifrån vem som får komma till tals i de lokala nyhetsinslagen samt de typer av geografiska områden som inslagen rapporterar om och från. Vilka operationella indikatorer vi valt grundar sig i den teori och tidigare forskning som presenteras i följande kapitel, samt en avvägning av vad som är praktiskt möjligt att undersöka.

3.0 Teori

I kapitlet som följer presenterar vi teorier som ligger till grund för vår undersökning och hur vi kan förstå vårt problem. Vi börjar med en genomgång av teorier som behandlar medias roll i ett demokratiskt samhälle samt normativa utgångspunkter för hur media förväntas agera. Därefter kommer olika perspektiv på begreppet mångfald och dess innebörd diskuteras, vilket kommer ligga till grund för den definition av begreppet vi senare kommer anta och bygga vår studie på.

3.1 Mediernas roll i ett demokratiskt samhälle

Det råder knappast någon tvekan om att medier, och då just nyhetsmedier, spelar en stor roll i vårt samhälle och att de är viktiga för demokratin. Men just hur denna roll ser ut, eller bör se ut, kan ibland vara mindre självklart. Gunnar Nygren (2005) skriver att mediernas roll i en demokrati inte är ett fixerat ideal, utan något som förändrats över tid och som har växt fram och formulerats i takt med olika historiska skeenden. De ideal som finns idag är heller inte något evigt, utan lär också utvecklas och förändras när samhället gör detsamma.

Synen på vilken roll medier bör spela i politiken beror även på vilken syn på demokrati som råder och de föreställningar som finns om vilka funktioner medierna fyller i olika typer av demokratier (Strömbäck, 2005; Nygren, 2005). Vanligen betonas vikten av den politiska diskussionen bland medborgarna. Här blir mediernas roll att fungera som forum och en plats för debatt. Det är av stor betydelse att det finns en mångfald av åsikter och perspektiv i medierna och att den politiska debatten kan föras innan politiska beslut fattas (Nygren, 2005).

Den svenska modellen för medier och demokrati utgår delvis från den sociala ansvarsteorin, vilken vi kommer diskutera mer utförligt senare i texten, bland annat genom att medierna ges ett ansvar gentemot samhället att se sin roll i det demokratiska systemet. I Sverige har vi en tradition av dagstidningar med nära kopplingar till de politiska partierna och samhällskontrollerad radio och TV ”i allmänhetens tjänst”. År 1975 fastställde en parlamentariskt sammansatt pressutredning fyra uppgifter för (de dåvarande) massmedierna i samhället:

1. Att ge medborgarna information för att kunna ta ställning i samhällsfrågor samt att förmedla information till det politiska systemet från medborgare och organisationer
2. Att som språkrör för samhällsintressen kommentera skeenden i samhället

3. Att som allmänhetens företrädare granska den verksamhet som utövas av de inflytelserika i samhället
4. Att främja en kommunikation inom och mellan olika grupper i samhället

Dessa punkter har sedan dess omarbetats till tre. Det handlar fortfarande om information och granskning, men punkterna två och fyra har slagits ihop till en formulering om att medierna ska fungera som ett forum för debatt (Nygren, 2005).

Sammanfattningsvis har alltså medier en viktig roll i det svenska demokratisystemet som förmedlare av information, granskare av makthavare och forum för debatt. Även vikten av mångfald vad gäller åsikter och perspektiv är något som betonas. Det som också ska betonas är att public service-medierna, och därmed SVT, inte är vilka medier som helst då de har uttalade krav på sig att förmedla samhällsviktig information och arbeta för att främja demokratin och det offentliga samtalet.

3.2 Normativ medieteori och den sociala ansvarsteorin

När man talar om normativ medieteori menas ett samlingsbegrepp för en rad olika teorier som alla behandlar olika aspekter av de förväntningar som individ och samhälle har på medier, samt de idéer om rättigheter och ansvar som ligger bakom dessa förväntningar. Det handlar om hur medier bör, eller förväntas, agera och vara organiserade för att tjäna allmänhetens bästa och intresse. Här skiljer sig normativ medieteori från andra typer av medieteorier eftersom den fokuserar just på hur medier *bör* fungera snarare än hur de *faktiskt* fungerar i praktiken. När det kommer till mediernas roll och agerande handlar det både om internt valda syften från mediernas sida och krav utifrån på hur de bör uppföra sig (McQuail, 2010). I det här fallet handlar det bland annat om hur man anser att medier ska agera för att främja demokratin och den allmänna politiska debatten, vilket är ett krav och en förväntning som kommer utifrån, från allmänheten.

En teori som ligger under normativ medieteori är den sociala ansvarsteorin. Den behandlar bland annat medieägandet som här ses som en form av allmänhetens förtroende eller förvaltning snarare än en obegränsad privat ensamrätt. Man menar att det inte bara handlar om mediernas rätt att vara fria, utan också människors rätt att ha tillgång till fria medier. Medier som idag också ska vara adekvata (McQuail, 2010). Den sociala ansvarsteorin menar att samhället har ett ansvar för att skapa förutsättningar för mediernas funktion i demokratin genom bland annat lagstiftning. Medierna i sin tur har ett ansvar mot samhället genom att se sin roll i det demokratiska systemet. Medierna ska ta ansvar för konsekvenserna av det de publicerar samt allmänhetens rätt till information (Nygren, 2005).

Medieforskaren Denis McQuail (2010) listar den sociala ansvarsteorins huvudsakliga dimensioner likt följande:

1. Medier har skyldigheter gentemot samhället, och medieägandet sker på allmänhetens förtroende.
2. Nyhetsmedier ska vara sanningsenliga, korrekta, rättvisa, objektiva och relevanta
3. Medier ska vara fria, men självreglerande
4. Medier ska följa överenskomna etiska koder och yrkesetik
5. Under vissa omständigheter kan staten behöva ingripa för att skydda allmänhetens intressen

Ovanstående punkter går att applicera på den svenska public service-modellen som i dagsläget är den kommunikations- och medieform som ligger närmast det ideal som den sociala ansvarsteorin målar upp. Med utgångspunkt i normativ medieteori, utgår därmed denna uppsats från att nyhetsmedierna spelar en viktig roll i samhället och är har ett ansvar för att skapa ett forum för det offentliga samtalet och åsikts- och opinionsbildning. Genom att medborgare förses med oberoende nyhetsmedier, ges förutsättningar att självständigt ta ställning i samhällsfrågor. Genom informerade medborgare kan därmed en demokrati skapas och upprätthållas (Jönsson, 2004).

3.3 Identifikation

Ett annat centralt begrepp när det kommer till representation i medier och att skapa samhörighet, är identifikation. Begreppet *identifikation* har sina rötter i psykologin och syftar till när en person tillfälligt antar en annan person, eller karaktärs, identitet och upplever världen genom dennes perspektiv. På så sätt upplever personen en alternativ social verklighet än den egna. För att uppnå detta krävs en viss förmåga att fantisera för att glömma sig själv och "bli" den andra, men konceptet behöver inte heller innebära att man aktivt tar sig an en annans identitet, utan hänvisar också till förmågan att sätta sig in i en annans perspektiv (Mead, 1934; Cohen, 2001).

Identifikation kan uppstå både i direkt kontakt med andra människor, som man träffar fysiskt, men också via olika typer av medier. Genom identifiering med karaktärer i böcker, filmer och TV kan de emotionella och sociala perspektiven utökas, och bidrar till utvecklingen av den egna identiteten. Identifikation genom medier handlar också mer om att känna *med* en karaktär eller person, än att känna *till* den (Cohen, 2001).

I en teoretisk kontext finns det olika typer av identifikation, men den som oftast refereras till som grundbegreppet är *similar identification*. Denna typ av identifikation handlar om hur man som publik relaterar till andra, exempelvis karaktärer i en TV-serie om man talar om en medial kontext, utifrån hur dennes attribut och egenskaper liknar ens egna. Det kan handla om demografiska egenskaper som ålder, kön och etnicitet, men också värderingar och intressen. Forskning pekar även på hur denna typ av identifikation spelar roll för vänskapsrelationer, där resultat visar att individer med liknande attribut och egenskaper tyr sig till varandra och skapar starkare band. Likaså gäller med TV-karaktärer, individer som upplever sig relatera till en karaktär är mer benägen att ta till sig vad denne har att säga (Wilson, 2012). Med detta sagt är det inte ovanligt att identifikation talas om i samband med retorik och teorier för övertalning. Ända tillbaka i antiken uppmanade Aristoteles talare att skapa och betona likheter mellan sig själv och publiken för att öka sina chanser att få medhåll kring sitt budskap. I termer av övertalningstaktiker är talaren, eller källan till informationen, viktigare än själva meddelandet (Cohen, 2001).

I kontexten för denna uppsats kan identifikation kopplas till hur människor väljer vilka medier de tar del av. I och med dagens stora utbud av medier är det som tidigare nämnt oundvikligt med en viss grad av fragmentering, men avsaknad av identifikation kan öka risken för att medier och dess innehåll väljs bort då publiken inte kan relatera till de personer som representeras. Detta talar samtidigt för att om ett medium lyckas skapa identifikation hos många olika typer av människor, genom att representera en bred mångfald av attribut och egenskaper hos de som får komma till tals och synas, ökar detta sannolikheten för att fler människor kommer tilltals av innehållet och vilja ta del av det. Samtidigt talar identifikation också om förmågan att anta olika perspektiv och världsbilder än den egna, vilket bara kan möjliggöras genom att olika personer med olika bakgrunder representeras, i detta fall i medierna. I en demokratisk kontext skulle en kombination av identifikation som hänvisar till likheter mellan de som representeras i medierna och publiken och tillgången till olika perspektiv, innebära en ökad förståelse för andra medborgare och deras ståndpunkter i olika samhällsfrågor.

3.4 Begreppet mångfald

För att kunna genomföra vår undersökning med god begreppsvaliditet behöver begreppet *mångfald*, som redan används flitigt i denna text, definieras. Ser man till den Svenska Akademiens ordbok (2021), beskrivs substantivet *mångfald* som en (stor) mängd objekt, företeelser, varelser eller föremål som är av växlande och varierande karaktär. Den generella beteckningen av begreppet innebär alltså att det inte räcker att mängden objekt är många, det måste också finnas olikheter mellan dem. Denna beskrivning sätter dock inte begreppet i någon kontext. Den svarar inte på hur stor mängden måste vara, eller på vilket sätt objekten måste variera. För att klargöra begreppet *mångfald* i den kontext som denna uppsats befinner sig i, behöver vi se till begreppet i relation till nyhetsförmedling och medier, samt i ett senare skede definiera vad som anses vara en *god* mediemångfald.

3.5 Variationer av mångfaldsbegreppet i en medial kontext

För att få en större och mer varierad bild av mångfaldsbegreppet, kan man se till närbesläktade begrepp som *pluralism* och *allsidighet*. Begreppet *pluralism* avser, precis som mångfald, en variation av objekt, men där objekten utgörs av åsikter eller intressen. I ett samhälls- och medieperspektiv innebär pluralism att olika samhällsgrupper, och deras åsikter, speglas och får utrymme i medierna. Tanken med pluralismens roll i medierna, är att verka för fri opinionsbildning. *Allsidighet* är ett annat begrepp som i nyhetssammanhang berör rapporteringens innehåll. När allsidighet uppstår, innebär det att alla olika intressen och åsikter täcks samt att de belyses ur olika perspektiv. Allsidighet talar därmed främst om *bredd* kring innehållet som det rapporteras om, medan pluralism talar om *variation* av de åsikter och personer som speglas (Jönsson, 2004).

Dessa två ovan nämnda begrepp är i bemärkelsen positiva, och något som SVT eftersträvar att uppnå. Dessutom nämns det explicit i SVT:s riktlinjer, som presenterats i bakgrunden, att deras programutbud och nyhetsrapportering ska kännetecknas av just allsidighet. Men för att få större förståelse för begreppen och varför det är eftersträvansvärt, är det också viktigt att förstå dess motsats samt de konsekvenser som kan bli om mångfald inte uppnås.

Ensidighet och *koncentration* är jämfört med pluralism och allsidighet den motpol då mångfald i medier saknas, och kan gälla både inom medier som medier emellan. För att beskriva de olika begreppen lite närmare, innebär *ensidighet* att endast en händelse eller fråga belyses i rapporteringen, ur endast ett perspektiv. Ensidighet kan också uppstå om medieinnehållet består av ett tunt urval av ämnen och kategorier. När man istället talar om *koncentration* i en medial kontext, brukar detta begrepp avse själva ägandet av medierna och dess struktur (Jönsson, 2004). Som tidigare tagits upp i denna text, går detta begrepp att

koppla till den ägarkoncentration som idag till stor del präglar tidningarna, där flera olika tidskrifter ägs under ett och samma mediehus. Och som också nämnts tidigare, kan en koncentration av ägandet ge upphov till just ensidighet.

3.6 Perspektiv på mediemångfald

Denis McQuail har ägnat mycket tid åt att teoretisera och analysera mediemångfald. Enligt honom kan mångfaldens värde kopplas till normer gällande frihet och jämlikhet, som verkar för det demokratiska samhället. Genom att medierna, i form av innehåll, speglar omvärlden och ger olika samhällsgrupper tillträde att synas och göra sig hörda kan detta, enligt honom, uppnås (McQuail, 2000).

I samband med mediemångfald, belyser McQuail två olika sätt att studera och utvärdera denna; *jämlikhetsprincipen* och *proportionalitetsprincipen*. Den första, jämlikhetsprincipen, uppnås när alla relevanta samhällsgrupper får lika stor plats i medieinnehållet, oavsett hur fördelningen av dessa grupper ser ut i samhället. I kontrast avser proportionalitetsprincipen när fördelningen av de som skildras i utbudet, speglar det "verkliga" samhället utifrån den faktiska fördelningen av olika samhällsgrupper (McQuail, 2000).

Vidare finns det olika kriterier man kan använda sig av för att differentiera medieinnehållet. De två dimensioner som vi finner mest relevanta i sammanhanget, är de som McQuail kallar för den *geografiska* och den *sociokulturella*. Den första handlar om, precis som namnet avslöjar, innehållets geografiska differentiering och avser att olika geografiska områden täcks och anpassas till de lokala förhållandena. Den sociokulturella dimensionen fokuserar kompletterande på att innehållet erbjuder varierande identifikationsmöjligheter för medborgarna, utifrån valda kriterier. Kriterier som exempelvis kan vara kopplade till etnicitet, social klass och kön (McQuail, 1992).

I samband med att utvärdera mångfalden finns det också två olika perspektiv att anta, det vill säga det *absoluta* och *relativa* perspektivet. Antingen betraktas mångfalden som ett tillstånd som ställs mot *absoluta* normer som ställs mot en specifik tidpunkt. Eller så ser man mångfald som något *relativt* som antingen kan minska eller öka över tid. I detta perspektiv utvärderar man inte den nivå man startat på, själva startpunkten, utan snarare mångfaldens utveckling (Jönsson, 2004).

Ett annat perspektiv som används i teoretiska diskussioner om typer av mediemångfald, är de två utgångspunkterna *yttre* och *inre mångfald*. En yttre mångfald avser en variation av nyhetsförmedlare som utgör medielandskapet. I kontext med television som medium, är en

exemplifiering av yttre mångfald att det finns många olika TV-kanaler för konsumenter att tillgå. Tanken med ett brett urval av kanaler, är att det i sin tur skapar tillgång till ett brett spektrum av innehåll och nyhets-/opinionsmaterial. Den inre mångfalden avser istället hur mångfalden ser ut sett till innehållet, utifrån varje enskild aktör. Om en nyhetsförmedlare låter många olika röster och åsikter belysas uppstår en god inre mångfald, likaså när det kommer till en bred geografisk täckning och representation av olika aktörer (Ots, 2010).

3.7 Sammanfattning av teori

I ovanstående avsnitt har vi presenterat de teorier och utgångspunkter som vår undersökning grundar sig på. Stort fokus ligger på vilken roll media bör ha i ett demokratiskt samhälle. För det första ska media fungera som en plats för forum och debatt där den offentliga diskussionen kan föras. Det är också viktigt att de visar på en mångfald av olika åsikter och perspektiv. Mycket fokus ligger också på normativ medieteori och den sociala ansvarsteorin, vars ideal ligger nära den modell av public service som vi har i Sverige med SVT. Här betonas medias ansvar gentemot samhället genom att se sin roll i det demokratiska systemet och agera därefter. Medier ska bland annat förmedla information till medborgarna, granska makthavare och fungera som ett forum för debatt.

Vi har också tagit upp hur identifikation kan skapa en känsla av samhörighet, i detta fall genom att mediepubliken kan relatera till aktörer vars attribut liknas deras egna. Denna identifikation kan leda till att chanserna för att man som publik väljer att ta del av och ta till sig ett visst innehåll ökar, vilket i sin tur kan öka medborgarnas förståelse för andra medborgare och deras åsikter i olika samhällsfrågor.

Även begreppet mångfald och vad det innebär har diskuterats. I en medial kontext kan man prata om pluralism (mångfald av åsikter och intressen) och allsidighet (att olika intressen och åsikter belyses ur olika perspektiv). Detta ligger nära begreppet mediemångfald, vilket kan kopplas till frihet och jämlikhet och kan uppnås när medierna genom sitt innehåll speglar omvärlden genom att representera olika samhällsgrupper. Det finns flera olika dimensioner av mångfald, men de två som vi kommer fokusera på i vår undersökning är den sociokulturella och den geografiska dimensionen med utgångspunkt i McQuails teorier om mediemångfald. Då vi ämnar att undersöka mångfalden inom ett valt medium, innebär det också att vi kommer titta på och bedöma SVT:s *inre* mångfald.

4.0 Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka den inre mångfalden i SVT:s lokala nyhetssändningar. Detta för att se hur väl SVT lever upp till de krav som finns på hur nyhetsrapporteringen ska bedrivas, med fokus på speglingsuppdraget och dess krav på mångfald när det kommer till representation av olika sociala grupper och geografiska perspektiv.

4.1 Frågeställningar

F1. Hur ser aktörsmångfalden ut i SVT:s lokala nyheter utifrån en sociokulturell dimension?

Med den här frågeställningen vill vi undersöka hur fördelningen av kön, åldersgrupper, huvudsaklig sysselsättning och roll ser ut bland de som får komma till tals i SVT:s lokala nyheter.

F2. Hur ser mångfalden i SVT:s lokala nyheter ut i den geografiska dimensionen utifrån vilka typer av områden som bevakas?

Med den här frågeställningen vill vi undersöka den geografiska mångfalden i SVT:s lokala nyheter utifrån vilka typer av platser som nyhetsinslagen handlar om. Platserna kategoriseras utifrån befolkningsmängd.

5.0 Tidigare forskning

Nedan presenteras ett urval av tidigare forskning som gjorts på mångfald och representation i medier, främst med fokus på TV och tidningspress. Först kommer en mer övergripande sammanfattning av forskningsfältet, som sedan utmynnar i en mer explicit genomgång av ett antal utvalda studier som gjorts på mångfald i just public service.

5.1 Mediemångfald i TV och press

Forskning gällande medier och mångfald är ingenting nytt, utan ett internationellt ganska välutforskat område som berörts av flera olika forskningsfält. De två övergripande perspektiv som används vid studier av mediemångfald är *strukturforskningen*, som till stor del fokuserar på ägarkoncentration av medier och hur medierna skiljer sig från varandra i olika avseenden, och *innehållsforskningen* som studerar mångfalden i medieinnehållet. Studier inom dessa fält har tidigare fokuserat på ämnen som tas upp, aktörer som tar plats och åsikter som yttras. Dessa två inriktningar har i sin tur studerats på olika nivåer och även i relation till varandra med frågeställningar som berör hur exempelvis ägarkoncentration påverkar medieinnehållet (Jönsson, 2004).

Inom fältet är det vanligt med studier av medieinnehåll i television som fokuserar på programutbud, både utbudet i stort och som jämförelse mellan olika medier. De två främsta sätten att utvärdera mångfalden i medierna har varit genom att titta på det som kallas *inommedial* och *mellanmedial* mångfald och innebär just att titta på mångfalden *inom* ett valt medium/program eller *mellan* olika medier/program (se Asp, 2003; Hellman & Sauri, 1996; Hillve & Rosengren, 1994). Forskning som berört specifika genrer inom TV-utbudet har däremot varit ovanligare. Traditionellt sett har studier gällande mångfald i kontext med nyheter som genre främst behandlat dagspressen och då utifrån ett politiskt perspektiv (Jönsson, 2004). På lokal nivå och i svensk kontext har Gunnar Nygren varit den som främst bistått med innehållsanalyser på ämnet (se Nygren, 2005). Nygrens fokus har till stort sett varit på den geografiska mångfalden och relationen mellan centrum och periferi, men också dagspressens ämnesmångfald där kan kunnat konstatera en förändring mot mer "blåljusjournalistik" och mindre politik och sociala frågor (Nygren & Althén, 2014).

När det kommer till aktörsångfalden som avser vilka samhällsgrupper som framträder i media, och som denna uppsats ämnar att undersöka, återfinns bland annat forskning utifrån ett genusperspektiv som undersöker kvinnors representation i både TV och tidningspress. En studie gjord på svenska TV-nyheter (Hyberg, 2000) visade sig den kvinnliga representationen endast vara en dryg fjärdedel, sett till de som fick komma till tals som intervjupersoner i

inslagen. En annan studie gjord i Belgien som fokuserar på politikernas utrymme i de belgiska nyheterna har visat på liknande resultat, nämligen att kvinnliga politiker får nästan 18% mindre utrymme att yttra sig än de manliga kollegorna (Vos, 2013). Det feministiska perspektivet på nyhetsforskningen behandlar också *hur* män och kvinnor skildras i nyhetsmedierna samt vilka sakfrågor de får uttala sig om (se Zilliacus-Tikkanen, 1997; Hyberg, 2000; Jönsson, 2004).

Andra kategoriseringar som gjorts i svenska studier som undersöker aktörsmångfalden i TV-nyheter är ålder, samhällsgrupp och etnicitet, och behandlar fördelningen av dessa samt relationen mellan dem (se Hyberg, 2000; Jönsson, 2004). Ett av huvudresultaten från Anna Maria Jönssons studie *Samma nyheter eller likadana – Studier av mångfald i svenska TV-nyheter* (2004), som bland annat undersökt aktörsmångfalden i *Rapport, TV4-Nyheter* och *Aktuellt*, visar att svenska nyheter domineras av medelålders män med svensk etnisk bakgrund och att kvinnor, yngre, äldre och svenskar med utländsk bakgrund är underrepresenterade (Jönsson, 2004).

Ett mer långtgående forskningsprojekt som undersöker bland annat mediemångfald är Media Pluralism Monitor (MPM). Detta är ett europeiskt forskningssamarbete som syftar till att dokumentera olika mediasystem i Europa och eventuella hot som riskerar att inskränka på pluralism, mediemångfald och frihet. Projektet har funnits sedan 2013/2014 och undersökningen görs utifrån ett helhetsperspektiv som täcker in juridiska, ekonomiska och politiska faktorer. De fyra huvudområdena som analyseras är grundläggande skydd (för bland annat en fri journalistik), mångfald på marknaden, frihet från politisk inblandning samt social inkludering, vilka alla är viktiga för att främja och bibehålla ett pluralistiskt medielandskap i ett demokratiskt samhälle. Mest intressant för oss är området social inkludering och hur man går tillväga för att mäta och utvärdera detta. Huvudindikatorerna för området innefattar bland andra tillgång till media för lokala och regionala samhällen och tillgång till media för kvinnor. Just tillgång till media för kvinnor mäter man genom att bland annat titta på hur många kvinnor som är chefredaktörer inom det ledande mediet i ett visst land, om kvinnor representeras på ett sätt som är proportionellt och fritt från stereotyper i nyheter och om kvinnor får uttala sig i roll av expert och kommentera till exempel politiska skeenden i samma utsträckning som sina manliga kollegor. (Brogi et al., 2020).

Med denna översikt vill vi skapa en bild av hur forskningsfältet ser ut och olika perspektiv som kan antas när man undersöker mediemångfald, men med fokus på den typ av studie vi ämnar att göra. Vi är därför medvetna om att man kan välja att titta på många andra saker när det kommer till att studera mediemångfald, inte bara det vi valt att ta upp. För att få en något

större förståelse för vad forskningen säger kring det vår undersökning ämnar att undersöka, alltså mediemångfald i public service, kommer vi i nästa stycke gå mer ingående på innehållsstudier som behandlar just public service som medium och resultaten av dessa.

5.2 Mångfald i public service

Diversity Monitor 2005: Diversity as a quality aspect of television in the Netherlands (Koeman et al., 2007) är en studie som undersöker aktörsmångfalden i holländsk public service. I denna artikel nämns media som något som inte bara reflekterar verkligheten, utan också konstruerar den. Representation av minoritetsgrupper i media nämns i sambandet som ett sätt att motarbeta stereotyper och fördomar om hur en viss grupp är. Dessa stereotyper karaktäriseras utifrån externa attribut som kön, etnicitet och ålder. Syftet med denna kvantitativa studie är att jämföra den holländska public service-televisionen med kommersiella TV-kanaler, utifrån deras förmåga att spegla det holländska samhället sett till mångfald (Koeman et al., 2007). Studiens resultat visar att två tredjedelar av alla de som kommer till tals i holländsk television är män, vilket gäller för både för public service och kommersiella program. Tittar man däremot på enskilda kanaler kan man se andra fördelningar sett till kön, men på det stora hela är män överrepresenterade. Sett till ålder speglas inte heller det holländska samhället särskilt väl, enligt studiens slutsatser. Unga (18 år och yngre) och äldre (65 år och äldre) visade sig vara underrepresenterade, även om public service-verksamheten gav äldre något mer utrymme (Koeman et al., 2007).

I studien *Social representations, news exposure and gender gaps* undersöker Lilach Nir (2017) mångfald sett till kön i public service-nyheter i 27 europeiska länder. Därefter diskuteras det och dras paralleller till hur den kvinnliga representationen påverkar kvinnors politiska kunskap och deltagande. Av störst betydelse för vår studie är dock kanske det faktum att man också undersökte sambandet mellan en stark public service och representationen av kvinnor i nyheter i respektive land. Resultatet visade ett positivt samband mellan en stark public service och en hög kvinnlig representation. Dock fanns detta samband endast i länder i västra Europa, i östra Europa var sambandet det motsatta (Nir, 2017).

Uneasy Bedfellows – Comparing the diversity of German public service news on television (Steiner et al., 2018) är en annan kvantitativ innehållsanalys på temat mångfald i nyhetsmedier, gjord på tysk public service-verksamhet. Här undersöks både den inommediala och mellanmediala mångfalden genom att jämföra nyhetsrapporteringen som public service erbjuder i TV och på Facebook. Man jämför även public service med kommersiella aktörer som erbjuder nyheter i samma medier. Studien utgår från perspektiven *diversity of issues*, vilket avser mångfald i förhållande till de olika inslagens genre och innehåll, och *diversity of*

people and groups, vilket avser vem och vilka sociala grupper som får komma till tals (Steiner et al., 2018).

Resultaten från denna undersökning visar att kommersiella nyhetsmedier presterar bättre när det kommer till mångfald i nyhetsinslagen, sett till samtliga nämnda perspektiv och distributionskanaler. Detta trots att de kommersiella aktörerna inte erhåller samma krav på att spegla samhället som public service. I jämförelsen mellan public services egna distributionskanaler, visade sig även att fler sociala grupper får komma till tals via den officiella Facebooksidan än i TV-sändningarna. I diskussionen som följer, nämner författarna att de inte kan avgöra om det resultat de kommit fram till är rimligt för public service och att kommersiella medier överpresterar i frågan, eller om public service faktiskt borde prestera bättre sett till sitt uppdrag (Steiner et al., 2018).

Att undersöka mediemångfalden i public service utifrån vem som representeras, är som sagt ingenting nytt. En slutsats vi kan dra utifrån denna översikt är att resultaten från de olika studierna är väldigt liknande när det kommer till representation av olika åldrar och kön. Detta betyder att det finns risk att även SVT visar på likartat resultat när det kommer till aktörmångfald, alltså en underrepresentation av kvinnor, äldre och yngre. Den tidigare nämnda studien av Jönsson (2004), som undersökt olika svenska nyhetsmedier, går dessutom i linje med detta vilket talar ännu mer för ett sådant utfall.

Utöver det här finns det inte heller några studier gjorda på SVT:s lokalnyheter, vilket underbygger vår studies inomvetenskapliga relevans. Dessutom är inte mediemångfald och representation något som är statiskt, att ett medium upprätthåller en god mediemångfald idag betyder inte att den är lika god om ett år. Därför finns det en relevans i att göra uppdaterade studier på ämnet.

6.0 Metod och material

I följande metodkapitel kommer vi presentera hur vi gått tillväga kring undersökningens utformning och utförande. Vi vill i den största mån det går, vara så transparenta som möjligt gällande vårt tillvägagångssätt men också hur vi resonerat för att komma fram till detta. Förutom att gå igenom val av metod och urval, kommer vi också presentera hur vi planerar att utvärdera våra resultat och hur vi resonerar kring studiens validitet och reliabilitet. Sist men inte minst för vi en diskussion kring de metodval som vi gjort och eventuella konsekvenser dessa får för vårt resultat.

6.1 Metodval – kvantitativ innehållsanalys

Då denna studies syfte utgår från att undersöka frekvensen av olika faktorer kopplat till mångfald i SVT:s lokala nyheter, faller vårt metodval på kvantitativ innehållsanalys. Genom att använda denna typ av metod kommer vi kunna sammanställa en relativt stor mängd material för analys och därmed kunna göra statistiska generaliseringar på den population undersökningen avser, vilket också är vårt mål. Genom en kvantitativ ansats kommer vi dessutom kunna besvara våra frågeställningar, som är av mer kartläggande natur, på bästa sätt (Esaiasson et al., 2012).

6.2 Urval och material

Det material som ligger till grund för denna undersökning är SVT:s lokala nyhetssändningar från alla 21 lokalredaktioner. Det innehåll som kodats är de intervjupersoner som fått komma till tals i sändningarna och de olika typer av områden som bevakats i rapporteringen, ett antal som varierar från fall till fall. Vi har analyserat en sändning om dagen, den som går klockan 18:33, och tidsspannet omfattar tre veckor måndag-fredag. Detta ger oss ett material på totalt 315 sändningar. Anledningen till att vi valt just 18:33-sändningen är att det är de lokala nyheternas huvudsändning. Den är lite längre än de övriga sändningarna, cirka tio minuter lång, och har därmed störst innehåll och utrymme. Att vi valt bort att koda helgsändningarna beror på att sändningarna under helgen ser annorlunda ut, de sänds inte samma tid som på vardagarna och de är ungefär hälften så långa.

När det kommer till nedslag och vilka sändningar vi kommer analysera, baserar vi dessa på att vi kommer anta ett *absolut* perspektiv. Detta innebär att vi kommer titta på hur mångfalden i SVT:s lokala nyhetssändningar ser ut idag, eller så nära idag vi kan komma med tanke på tillgång till materialet, och jämföra resultaten med absoluta normer. Hade vi istället tagit oss an ett *relativt* perspektiv hade vi gjort nedslag i olika årsintervaller för att kunna jämföra dessa mot varandra för att sedan göra en bedömning huruvida mångfalden ökat eller minskat,

oavsett vilken nivå av mångfald som varit utgångspunkten (Jönsson, 2004). Eftersom SVT:s sändningstillstånd explicit säger att innehållet ska spegla samhället som det ser ut, anser vi att ett absolut perspektiv är det enda alternativ att anta. Detta då sändningstillståndet inte heller nämner något om att mångfalden varken ska öka eller minska för varje tillståndsperiod. Vårt mål är dessutom att skapa en kartläggning av hur mångfalden i SVT:s lokala nyhetssändningar ser ut utifrån ett nuläge. Därför kommer vi hålla oss inom en tidsperiod som löper max ett halvår bakåt i tiden, vilket blir vår urvalsram, för att få ett resultat som är representativt för det rådande läget (Esaiasson et al., 2012).

Som tidigare nämnt har vi valt att studera de lokala nyhetssändningarna under tre veckor, med undantag för helgdagar. Dagarna som vi gjort nedslag i har valts ut slumpmässigt och bildar tillsammans så kallade *syntetiska veckor*. På detta sätt ökar vi sannolikheten att få ett representativt urval. Genom att skapa syntetiska veckor undviker vi också att göra ett så kallat bekvämlighetsurval, vilket skulle kunna ske om vi valde att studera materialet från tre sammanhängande veckor från dagens datum, något som bör undvikas ur generaliseringssynpunkt (Esaiasson et al., 2012).

För att generera dessa tre syntetiska veckor, har vi använt oss av en slumpgenerator för att slumpa fram ett nummer 1-30, som avser dagarna i vår startmånad; november. Efter vi fått fram vårt startdatum har vi valt ut följande vardag nästkommande vecka (måndag vecka ett, tisdag vecka två osv.), vilket till slut gett oss material från en fyramånadersperiod (november-februari). För att undvika sändningar och arbetsveckor som kan avvika från det normala, har vi valt att hoppa över de som löper över större helger och högtider. Detta då det är tänkbart att stora delar av den ordinarie redaktionen inte är på plats, vilket kan påverka innehållet i sändningarna. Detta skulle i sin tur kunna färga vårt resultat och ha en negativ inverkan på dess validitet. Därför har vi undvikit nedslag under jul och nyår.

6.3 Operationaliseringsprocessen

Syftet med vår undersökning är, som tidigare nämnt, att mäta representationen av mångfald i SVT:s lokala nyheter, sett till de aktörer som får komma till tals i sändningarna och de områden som bevakas. Detta syfte grundar sig i SVT:s sändningstillstånd som säger att *“nyhetsförmedling och samhällsbevakning ska ha olika perspektiv, så att händelser speglas utifrån olika geografiska, sociala och andra utgångspunkter”* (Regeringen, 2019b:6). I sändningstillståndet finns också ett speglingsuppdrag med krav på att spegla den variation som finns i befolkningen med perspektivet att människor är olika i bland annat fråga om kön, ålder, etnisk bakgrund och religion. Det finns även normer och förväntningar på hur medier, i det här fallet nyhetsmedier, ska agera i fråga om sin rapportering. Bland annat förväntas de vara

sanningsenliga, korrekta, rättvisa, objektiva och relevanta. Viktigast för oss, i vår studie, är sanningsenliga och objektiva, vilket vi tolkar som att de ska visa en sann bild av hur världen ser ut, och att den också ska vara objektiv och inte ta ställning för ett visst perspektiv eller en viss grupp. Så, med grund i dessa krav på olika sociala och geografiska perspektiv och speglingsuppdraget samt de normativa förväntningar som finns på nyhetsmedier, har vi utformat vår undersökning. De indikatorer som vi kommer använda för att mäta mångfalden och representationen grundar sig i den teori och forskning som vi tidigare presenterat, men också utifrån vad som är praktiskt möjligt för oss att koda. Dessa indikatorer, som avser olika egenskaper hos de aktörer som får komma till tals samt vilka typer av områden som bevakas, har utformats med hänsyn till Statistiska Centralbyråns (SCB:s) indelning av olika socioekonomiska kategoriseringar. För den geografiska dimensionen har kategoriseringar för tätorter från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har använts.

Utifrån detta, har vi kommit fram till variablerna *kön, ålder, huvudsaklig sysselsättning och aktörsroll* för att mäta den sociokulturella dimensionen och *geografisk plats*, vilket avser var inslagen rapporterar från och om, för den geografiska dimensionen. Fullständig definition av variabler samt kodbok finns i Bilaga 2.

När det kommer till kodningsprocessen är det vi som kodare som gjort bedömningen av vilka variabelvärden som ska tillskrivas intervjupersonerna. När det kommer till kodning av kön och ålder, har denna bedömning gjorts genom synintryck vilket gör att kodningen till viss del är subjektiv. I bästa av världar skulle detta uttryckas explicit i sändningarna, men så är tyvärr inte fallet. Dock har vi utfört tester för att testa interkodarrealiteten där vi valt ut en mindre mängd av materialet som båda fått koda och sedan jämfört resultaten, för att säkerställa att vi kodat på samma sätt.

6.4 Utvärdering av resultat

De resultat vi får fram i vår undersökning, kommer i analysdelen att utvärderas utifrån den princip som McQuail (2000) kallar *proportionalitetsprincipen*. Detta då denna går att applicera på SVT:s speglingsuppdrag. De absoluta normer som vi kommer tolka vårt resultat utifrån, är på så sätt hur väl mångfalden stämmer överens med hur verkligheten ser ut. För att vi istället skulle tolka vårt resultat ur *jämlikhetsprincipen*, skulle sändningstillståndet behöva uttrycka att alla samhällsgrupper ska ha lika mycket utrymme i sändningarna, men så är inte fallet.

I diskussionskapitlet som följer efter vårt resultat och analys kommer vi mer utförligt diskutera huruvida vårt sätt att utvärdera mångfald är rimligt samt om det kan appliceras på

andra fall utöver SVT, som andra kommersiella medier.

6.5 Validitet och reliabilitet

I alla typer av undersökningar finns det anledning att diskutera dess validitet, vilket avser den bedömning av huruvida studien i fråga faktiskt undersöker det den säger sig undersöka. I vårt fall har vi tidigt gjort klart för oss och presenterat de utgångspunkter vi utgått från när vi designat denna studie, och förankrat både perspektiv och definitioner i teori och tidigare forskning. Våra valda kategorier och indelningar för att mäta geografisk och socioekonomisk mångfald bygger på SCB och SKR:s egna definitioner, vilket talar för att detta är allmänt förankrade kategoriseringar och att vi med dessa också undersöker det vi säger oss undersöka. Sedan kan man däremot argumentera för att det finns andra kategoriseringar än de vi använt oss av i denna studie, som är mer talande för att bedöma människors socioekonomiska bakgrund. Dock har vi inte funnit dessa operationaliserbara. Ett exempel på detta är utbildningsnivå, som vi fann var mycket svårt att koda då detta framkom i väldigt få fall. Vi resonerade kring att bedöma utbildningsnivå utifrån vilket yrke intervjupersoner hade, vilket ofta förekommer antingen i tal eller bredvid personens namnskytt, men insåg att detta var väldigt problematiskt då en VD för ett företag inte nödvändigtvis måste ha en hög utbildning för att bli just VD. Likaså kan någon som jobbar på en bensinmack likväl ha en universitetsutbildning.

När det kommer till studiens interna validitet, hur väl undersökningen stämmer överens med verkligheten, har vi försäkrat oss om detta genom att basera studien på en större mängd material samt att vi valt att göra syntetiska veckor som (relativt) slumpmässigt löper över en längre period. Vi har således gjort vårt bästa för att undvika systematiska fel och ett resultat som bygger på slumpen. Vi bedömer också, när det kommer till studiens generaliseringsanspråk, att undersökningen innehar god extern validitet sett till den population och tidpunkt denna avser; SVT:s lokala nyheter i nutid. Vi kan på så sätt inte slå fast något om socioekonomisk och geografisk mångfald i andra nyhetsmedier eller kanaler. Vi kan inte heller fastslå något om en annan tidsperiod än den vi undersökt, då mångfald inte är något som är fixerat. Men det vi kan göra är att diskutera huruvida våra resultat kan anses gälla i andra sammanhang då vi kan se SVT som ett kritiskt fall, tack vare att de är en del av public service. Lyckas inte de representera en mångfald i sina sändningar, trots deras krav och förutsättningar, då är sannolikheten för att andra kommersiella medier lyckas med detta inte särskilt hög.

Förutom att se till att studien har god validitet, är det också väsentligt att belysa studiens reliabilitet. Alltså hur tillförlitlig undersökningen är och till vilken grad den är replikerbar.

Med hjälp av ett interkodarrealitetstest har vi kontrollerat vår kodnings tillförlitlighet. Genom att vi båda kodat om en mindre del av materialet, i vårt fall 5 procent, och jämfört vår kodning med varandra har vi kunnat fastställa en godtagbar reliabilitetsnivå med variablernas olika svårighetsgrader i åtanke (Esaiasson et al., 2012). Förutom detta, försöker vi i det mån vi kan hålla hög transparens kring vårt tillvägagångssätt, vilket också stärker studiens reliabilitet.

6.6 Metoddiskussion

Det som vi ämnar undersöka är förekomsten av olika socioekonomiska grupper i SVT:s lokala nyhetsrapportering (kön, ålder, sysselsättning, roll samt geografisk plats). Detta har vi mätt genom att studera vem som får komma till tals som intervjuperson i nyhetssändningarna samt platsen som nyheten/reportaget utspelar sig på om detta anges. Vi har dock inte tagit någon hänsyn till saker som hur mycket utrymme varje person får och hur länge de får prata, vilka frågor de får komma till tals i eller vem som får komma till tals i vilken roll. Vår studie kan alltså inte säga något om huruvida män får mer tid att prata än kvinnor eller om kvinnor oftare får uttala sig i egenskap av allmänhet medan män oftare får uttala sig i egenskap av sin yrkesroll. Vår undersökning tar heller inte upp hur många eller vilka perspektiv som tas upp i nyhetsinslagen, till exempel ifall det endast är experter som får uttala sig om ett problem eller en fråga, eller om man också visar på perspektiv från de drabbade. Detta är viktiga frågor som också hade varit intressanta att undersöka, men det är inget som vi har haft möjlighet att göra inom ramen för den här uppsatsen. Dels då detta hade varit mer tidskrävande, vi hade helt enkelt behövt mer tid, dels då detta också är insikter vi fått under undersökningens gång.

Under arbetet med kodningen av materialet är det i de flesta fall vi själva som har behövt avgöra vilka egenskaper som ska tillskrivas en intervjuperson, det vill säga vi har själva fått avgöra bland annat intervjupersonernas ålder. Detta gör att vår bedömning till viss del är subjektiv eftersom det är vår egen uppfattning som avgör om vi kodar en viss person som till exempel ung vuxen (upp till 35 år) eller medelålder (36 år och äldre), en avvägning som inte alltid är helt självklar. Trots att vi, speciellt för kategorin *ålder*, gjort grova indelningar med stora åldersspann är det troligt att en del personer som varit svårbedömda har hamnat i fel kategori, men detta är något som är omöjligt att undvika i en sådan här undersökning. Vår avsikt är inte heller att på detaljerad nivå visa på en exakt fördelning, utan en övergripande sådan. När det kommer till de övriga kategorierna har bedömningen varit enklare, till exempel när det kommer till vilken roll en viss person intervjuas i egenskap av (yrkesroll, politiker eller allmänhet).

7.0 Resultat och utvärdering

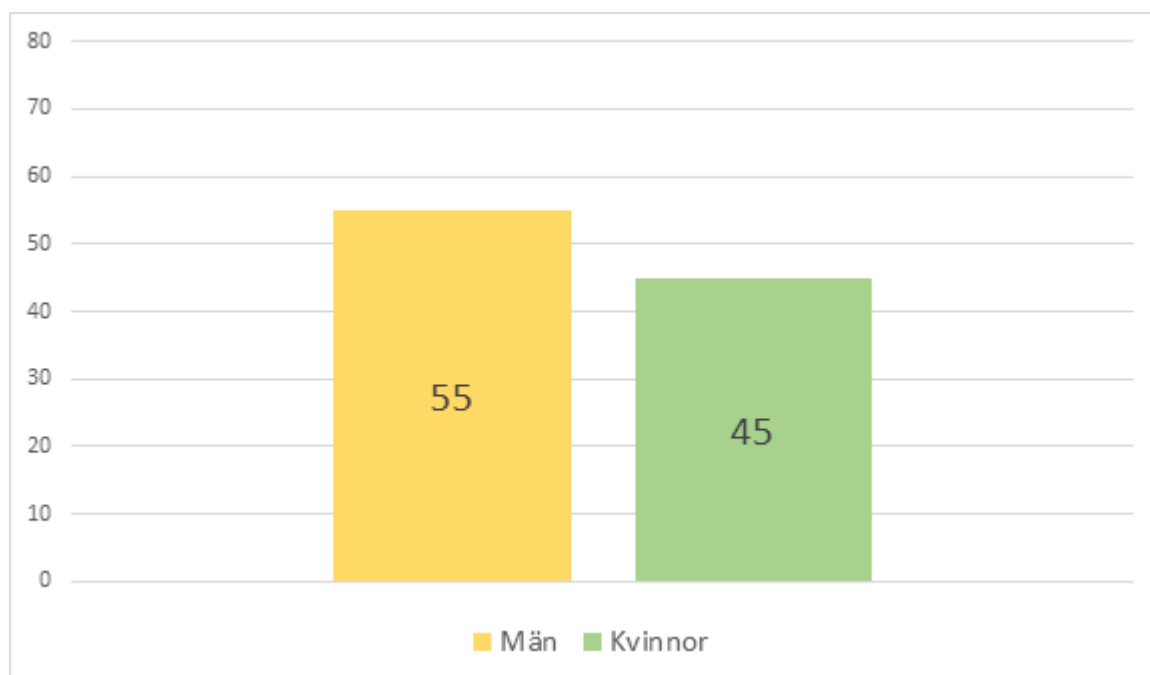
I kapitlet som följer presenteras resultaten av undersökningen i form av figurer och kommentarer. Materialet baseras, som tidigare nämnt, på 15 sändningar från vardera av SVT:s 21 lokala redaktioner vilket utgör totalt 315 sändningar. I dessa sändningar har vi registrerat 2078 intervjupersoner som alla har kodats in i olika kategorier. Vi har sedan räknat ihop resultaten från alla individuella redaktioner och nedan presenteras det sammanlagda resultatet som ger en bild av alla lokala redaktioner som helhet. Vi kommer även utvärdera huruvida fördelningen av våra kategorier stämmer överens med hur den ser ut i verkligheten och koppla resultaten till de krav som ställs på SVT:s nyhetsverksamhet i sändningstillståndet och speglingsuppdraget. Den måttstock vi använder oss av för att utvärdera våra resultat baseras på proportionalitetsprincipen (McQuail, 2000), vilket innebär att vi jämför våra resultat med hur den verkliga fördelningen av våra indikatorer för mångfald skiljer sig från den fördelning som SVT:s lokala nyheter skildrar.

7.1 Frågeställning 1

I den första delen av kapitlet presenteras resultatet på frågeställning 1 (*Hur ser aktörmångfalden ut i SVT:s lokala nyheter utifrån en sociokulturell dimension?*). För att undersöka detta har vi valt ut fyra olika kategorier med olika alternativ som vi har delat in intervjupersonerna i. Dessa kategorier är kön, ålder, huvudsaklig sysselsättning och aktörsroll. Dessa fyra kategorier presenteras var för sig.

Först ut är kategorin kön där alla intervjupersoner har kodats som antingen man eller kvinna. Vi hade även ett tredje alternativ ifall kön skulle vara svårt att avgöra, men så var aldrig fallet. Därför har detta variabelvärde uteslutits när vi sammanställt resultatet. Sammanställningen visar att en majoritet av intervjupersonerna i SVT:s lokala nyheter är män, 55 procent, medan kvinnor utgör 45 procent av intervjupersonerna. Resultatet illustreras nedan i figur 1.

Figur 1. Fördelningen mellan kvinnor och män i SVT:s lokala nyhetsrapportering november 2020 – februari 2021 (procent).

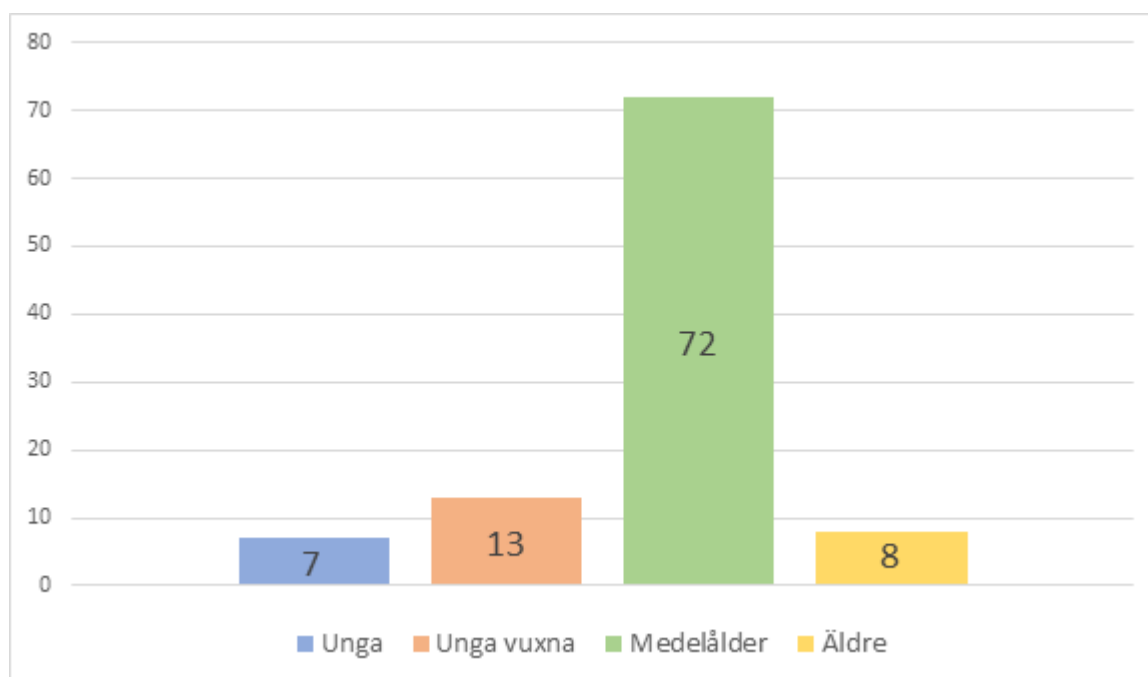
Kommentar: ovanstående figur visar fördelningen av män och kvinnor sett till de som framträder som intervjupersoner i SVT:s lokala nyheter. Det totala antalet personer som kodats är 2078 stycken. Av dessa var 1139 (55%) män och 939 (45%) kvinnor.

Om man ser till SCB:s statistik kring hur fördelningen män och kvinnor ser ut i den svenska befolkningen (SCB, 2021a), och faktumet att den matematiska sannolikheten att en kvinna eller man föds är lika stor, bör könsfördelningen mellan intervjupersonerna i SVT:s lokala nyheter vara detsamma, alltså 50/50, då vi utgår från vad SVT:s speglingsuppdrag säger. Enligt det resultat vi fått fram kan vi däremot konstatera att så inte är fallet. Män är överrepresenterade som intervjupersoner, med en skillnad på 10 procentenheter jämfört med andelen kvinnor.

Nästa kategori är ålder. Här har vi valt att göra fyra grova indelningar som består av unga (0-18 år), unga vuxna (19-35 år), medelålder (36-64 år) och äldre (över 65 år).

Undersökningen visar att en stor majoritet av intervjupersonerna är i medelåldern, nämligen 72 procent. Därefter kommer unga vuxna som utgör 13 procent av intervjupersonerna, följt av äldre (8 procent) och unga (7 procent). Kategorin ålder presenteras också nedan i figur 2.

Figur 2. Fördelningen mellan olika åldersgrupper i SVT:s lokala nyhetsrapportering november 2020 – februari 2021 (procent).

Kommentar: ovanstående figur visar hur intervjupersonerna som framträder i SVT:s lokala nyheter fördelas utifrån olika åldersgrupper. Det totala antalet personer som kodats är 2078 stycken. Av dessa är 141 (7%) unga, 261 (13%) unga vuxna, 1498 (72%) medelålders och 178 (8%) äldre.

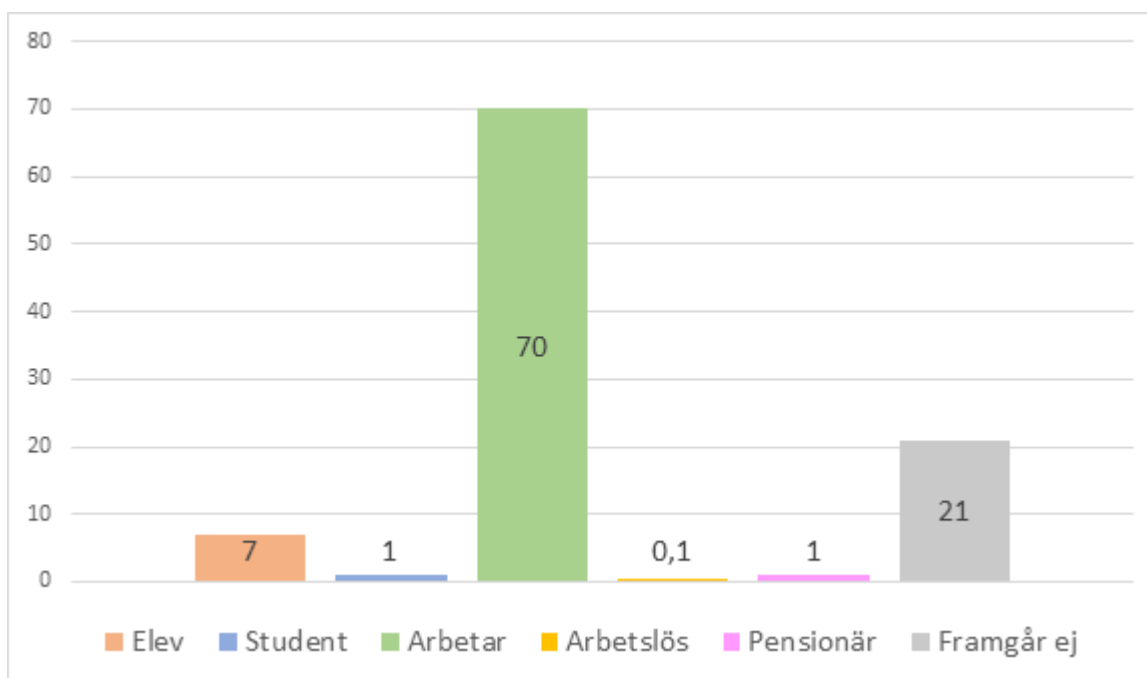
För att utvärdera representationen av olika åldersgrupper har vi igen sett till statistik från SCB (2021b), denna gång till något som de kallar för *befolkningspyramid* vilket visar hur den svenska befolkningen ser ut utifrån fördelningen av olika åldersgrupper. Det bör nämnas att de olika åldersindelningarna som SCB gjort inte överensstämmer helt och hållet med våra, däremot är de tillräckligt nära för att differensen inte ska påverka nämnvärt. Enligt deras statistik fördelas 23 procent av Sveriges befolkning i vår ålderskategori *unga*, 20 procent som *unga vuxna*, 37 procent som *medelålders* och 20 procent som *äldre*. När vi jämför denna verkliga statistik av Sveriges befolkning med den bild som speglas i SVT:s lokala nyheter, är alla åldersgrupper underrepresenterade förutom gruppen *medelålders*. En stor majoritet av intervjupersonerna i sändningarna vi undersökt faller under denna ålderskategori (72 procent)

och avviker med hela 35 procentenheter från hur det, enligt SCB, faktiskt ser ut i det svenska samhället. Samtidigt måste vi som kodare reservera oss för att alla intervjupersoner vi kodat, inte alltid hamnat i rätt kategori. Ålder är en variabel som ibland är svår att bedöma, därför har säkert några som egentligen hör hemma i *unga vuxna* eller i *äldre* hamnat i kategorin *medelålders*, men också tvärtom. Däremot har gruppen *medelålders* så pass stor majoritet, att en helt korrekt kodning på vår åldersvariabel inte skulle förändra vårt resultat avsevärt.

Den tredje kategorin avser vilken huvudsaklig sysselsättning intervjupersonen har, ifall detta framgår av personens namnskylt (den som visas upp till vänster i bild när någon blir intervjuad och vanligtvis avslöjar både namn och sysselsättning/titel) eller på annat sätt i inslaget. Ifall det inte går att fastslå intervjupersonens huvudsakliga sysselsättning på något av dessa sätt har vi kodat denne som *framgår ej*. Det måste till exempel framgå tydligt att någon är pensionär för att vi ska koda den som detta, det räcker inte att vi bedömer personen som över 65 år gammal då det inte är omöjligt att personen fortfarande arbetar trots att den egentligen nått pensionsålder.

Resultatet visar att en övervägande majoritet av de intervjuade (70 procent) har arbete som sin huvudsakliga sysselsättning. Den näst största kategorin är *framgår ej*, vilket avser de personer där sysselsättning inte går att avgöra. Många gånger figurerar dessa i typen av inslag där man intervjuar folk på stan om deras åsikt i en viss fråga. På tredje plats kommer elever i grund- och gymnasieskola (7 procent) följt av studenter på universitet eller högskola (1 procent) och pensionärer (1 procent). Antalet personer där det tydligt framgick att de var arbetslösa var endast tre stycken, vilket motsvarar 0,1 procent av intervjupersonerna i undersökningen. Detta presenteras även i figur 3 nedan.

Figur 3. Fördelningen mellan olika huvudsysselsättningar i SVT:s lokala nyhetsrapporteringen november 2020 – februari 2021 (procent).

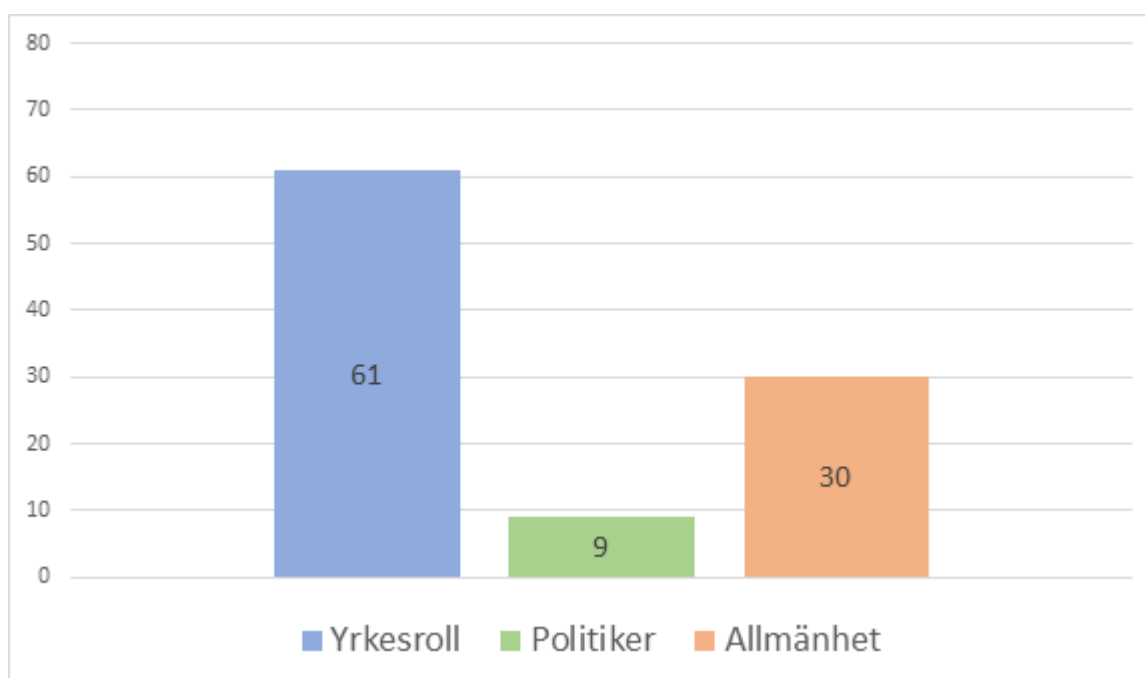
Kommentar: ovanstående figur visar hur intervjupersonerna som framträder i SVT:s lokala nyheter fördelas utifrån huvudsakliga sysselsättning. Det totala antalet personer som kodats är 2078 stycken. Av dessa är 138 (7%) elever, 19 (1%) är studenter, 1446 (70%) arbetar, 3 (0.1%) är arbetslösa, 28 (1%) är pensionärer och för 444 personer (21%) har inte huvudsysselsättning gått att avgöra.

För att kunna värdera resultatet för kategorin huvudsysselsättning har vi tagit fram statistik på hur fördelningen för dessa kategorier faktiskt ser ut hos den svenska befolkningen. Statistiken vi funnit har inte alltid matchat våra kategoriseringar perfekt, men vi anser att den statistik vi fått fram ändå är tillräckligt precis för att vi ska kunna använda den för att värdera våra resultat. Enligt denna statistik utgör andelen av Sveriges befolkning som arbetar minst 20 timmar i veckan, det vill säga minst halvtid, 45 procent av befolkningen på över 15 år (SCB, 2021b). Detta ger en differens på 25 procentenheter mellan hur representationen ser ut i SVT:s lokalityheter och hur det faktiskt ser ut i verkligheten. När det kommer till andelen pensionärer i vår undersökning låg den på endast en procent. I och med att det tydligt skulle framgå att personen i fråga faktiskt var pensionär för att vi skulle koda den som det är det därför troligt att en stor del av personerna i kategorin *sysselsättning framgår ej* i själva verket är just pensionärer, då denna sysselsättning ofta inte framgick. Enligt Pensionsmyndighetens statistik fick 22 procent av Sveriges totala befolkning allmän pension i januari 2021 (Pensionsmyndigheten, 2021), vilket gör att differensen mellan representationen av pensionärer i SVT:s lokalityheter och den faktiska fördelningen i landet hamnar på 21

procentenheter. Andelen som hösten 2020 studerade minst en kurs på högskola eller universitet var 3 procent av Sveriges befolkning, medan andelen elever, det vill säga barn och ungdomar i grundskole- och gymnasieålder var 17 procent (UKÄ, 2021; SCB, 2021b). Motsvarande andelar i SVT:s lokala nyheter var 1 respektive 7 procent. Resultatet visar alltså att en grupp, nämligen arbetande personer, är kraftigt överrepresenterad medan samtliga andra grupper är underrepresenterade i förhållande till hur stor andel av Sveriges befolkning som de utgör.

Den sista kategorin av socioekonomiska egenskaper som vi har undersökt är aktörsroll, vilken som tidigare nämnt, avser i vilken roll en person intervjuas i nyheterna. Majoriteten, 61 procent, intervjuades i egenskap av sin yrkesroll där det tydligt framgick vad personen jobbar med och att det var i egenskap av denna roll som hen blev intervjuad. Därefter kommer allmänhet (30 procent), vilket bland annat är människor som intervjuas i samband med någon typ av händelse, blir frågade om vad de tycker om en viss sak eller "vanliga" människor som har drabbats av något speciellt och är med av den anledningen. Sist kommer politiker med 9 procent av intervjupersonerna. Här handlar det om personer som tydligt presenteras som politiker, till exempel där partitillhörighet framgår i namnskylden. Resultatet illustreras i figur 4 nedan.

Figur 4. Fördelningen mellan olika roller som intervjupersoner framträder som i SVT:s lokala nyhetsrapportering november 2020 – februari 2021 (procent).

Kommentar: ovanstående figur visar i vilken roll som intervjupersonerna i SVT:s lokala framträder. Det totala antalet personer som kodats är 2078 stycken. Av dessa framträder 1277 (61%) i yrkesroll, 183 (9%) i egenskap av politiker och 618 (30%) som allmänhet.

Vad gäller denna variabel kan vi inte riktigt värdera den på samma sätt som vi värderar de andra. Detta i och med att någon som har ett yrke eller politiskt engagemang också är allmänhet. Man skulle också kunna säga att hela Sveriges befolkning, alltså 100%, är allmänhet. Då proportionalitetsprincipen inte går att applicera just i detta fall, är syftet med denna variabel snarare att kartlägga läget än att försöka värdera resultatet av den. Det väsentliga är istället att kartläggningen möjliggör att man kan reflektera över hur fördelningen ser ut och om den avviker från vad som anses vara önskvärt. Enligt den fördelning som vi presenterar i figur 4, framträder en majoritet (61 procent) av intervjupersonerna i någon form av yrkesroll. Skulle man slå ihop dem med intervjupersonerna som framträder i egenskap av politiker (9 procent), då detta också kan ses som någon form av yrkesroll, utgör denna grupp 70 procent av det totala antalet intervjupersoner. 30 procent av intervjupersonerna får komma till tals i egenskap av allmänhet och medborgare. Men vad säger egentligen det? Det kan säga olika saker, men framförallt säger det något om vilka perspektiv som får komma fram och yttras. Kanske säger det också något om vad som anses viktigast och av mest värde, då man låter vissa perspektiv få mer eller mindre utrymme. Om vi skulle titta på resultatet utifrån ett perspektiv kopplat till identifikation, skulle en fråga för diskussion också vara till vilken grad

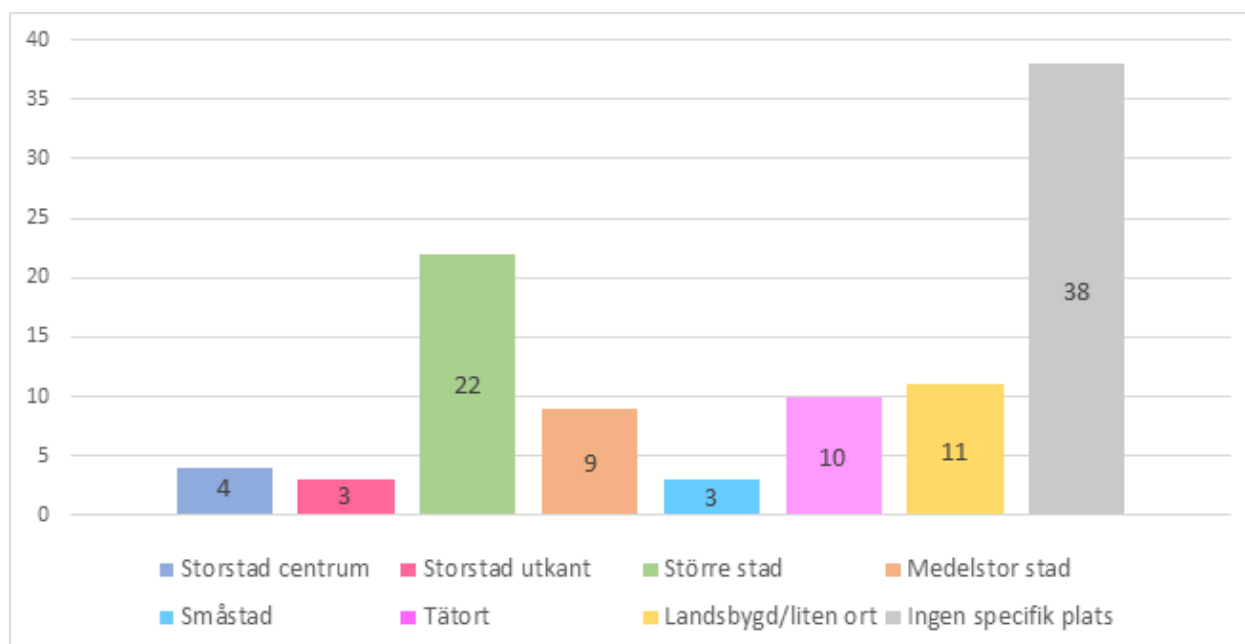
människor kan identifiera sig med intervjupersoner som uppträder som allmänhet jämfört med de som uppträder i någon form av yrkesroll.

7.2 Frågeställning 2

I nästa del presenteras resultatet för frågeställning 2 (*Hur ser mångfalden i SVT:s lokala nyheter ut i den geografiska dimensionen utifrån vilka typer av områden som bevakas?*) som avser den geografiska dimensionen av mångfald. Här har vi kodat de orter som inslagen eller reportagen handlar om eller rapporterar ifrån. De inslag som har kodats som *ingen specifik plats* är sådana som rör hela länet eller regionen, till exempel uppdateringen om hur många nya covidfall som upptäckts i länet. Det kan också handla om inslag där plats av andra anledningar inte specificeras, till exempel vid en del brott. För en fullständig redogörelse för hur vi har kategoriserat orterna efter storlek, se kodboken i bilaga 2.

Totalt har vi kodat 1719 olika inslag i den här kategorin. Av dem som utspelade sig på en specifik plats var de flesta, 22 procent, från en större stad. Därefter kommer medelstora städer (9 procent), landsbygd/små orter (11 procent), tätorter (10 procent) och centrum av storstäder (4 procent). Utkant av storstäder och småorter stod vardera för 3 procent av inslagen. I 38 procent av inslagen angavs ingen specifik plats, men då gällde det många gånger, som tidigare nämnt, hela regionen eller länet. Resultatet av den geografiska dimensionen presenteras i figur 5.

Figur 5. Fördelningen mellan olika typer av geografiska platser i SVT:s lokala nyhetsrapportering november 2020 – februari 2021 (procent).

Kommentar: ovanstående figur visar de lokala nyheternas geografiska bevakning, alla redaktioner sammantaget. Definitionerna för de olika variabelvärdena går att finna i kodboken, bilaga 2. Totalen (N) är 1719.

När det kommer till den geografiska mångfalden är det inte helt enkelt att värdera resultatet på det sätt som vi gjort för kategorier som kön och ålder, nämligen med proportionalitetsprincipen. Detta skulle i så fall innebära att en viss typ av ort skulle representeras till lika stor andel i nyhetssändningarna som det finns orter av den storleken i Sverige, vilket inte är möjligt i praktiken då SVT trots allt måste rapportera från de platser där det faktiskt har hänt något av nyhetsvärde, och det kanske inte alltid är jämnt fördelat över olika typer av orter. Vårt mål med att undersöka den geografiska dimensionen av mångfalden är snarare att skapa en sorts överblick över vilka typer av orter som de lokala nyheterna rapporterar från. Vi har dock, för att kunna göra någon sorts utvärdering, tittat på statistik från SCB som visar fördelningen av invånare i tätorter sett till tätortens storlek.

Resultatet visar att det finns en relativt god mångfald när det kommer till fördelningen av vilken typ av ort det rapporteras om eller ifrån. Kategorin *ingen specifik plats* var den största med 38 procent av inslagen, och dessa handlar ofta om saker som gäller hela regionen, till exempel uppdatering om coronaläget, eller andra nyheter som av någon anledning inte gäller en specifik plats. Därefter kommer *större stad* med en dryg femtedel av det totala antalet

platser, vilket är rimligt då många större händelser av nyhetsvärde sker i en eller ett par större städer i regionen. Fördelningen mellan *medelstora städer*, *tätorter* och *landsbygd/små orter* är ganska jämn på runt tio procent vardera, medan kategorin *småstad* står för 3 procent av inslagen. De minsta kategorierna är *storstad centrum* och *storstad utkant*, vilket heller inte är konstigt då det endast finns tre städer i Sverige som passar in i den kategorin (Stockholm, Göteborg och Malmö), och de flesta lokala nyhetsredaktioner ligger inte i närheten av dessa och rapporterar därför inte därifrån.

Ska man dock jämföra med statistik för hur fördelningen av befolkning i tätorter av olika storlekar ser ut (SCB, 2021c) kan man bland annat se att drygt 40 procent av Sveriges befolkning som bor i tätorter bor i vad vi definierat som *större städer* och *storstäder*, medan knappt 30 procent bor i *tätorter*, *småstäder* eller *medelstora städer*. Runt 16 procent bor i det som vi kallar för *landsbygd/små orter*. I inslagen där plats framgick kom 29 procent från större städer eller storstäder, 22 procent från *tätorter*, *småstäder* och *medelstora städer*, samt 11 procent från *landsbygd/små orter*. Sett till detta var inte rapporteringen helt proportionerlig, vilket man heller inte kan förvänta sig, men vad vi kan se är att i alla fall alla typer av orter var representerade i relativt stor utsträckning och att ingen typ av ort var kraftigt underrepresenterad sett till andelen av befolkningen som bor i den.

8.0 Analys av resultat

Jämför vi våra resultat med de studier som presenteras i kapitlet *tidigare forskning*, kan vi se att våra resultat i många fall går i linje med dessa. Flera av dessa studier kom fram till samma resultat som vi när det gäller könsfördelning, nämligen att män ges mer utrymme och att kvinnor är underrepresenterade (Jönsson, 2004; Koeman et al., 2007; Vos, 2013). Flera tidigare studier har även de funnit att äldre och yngre personer är underrepresenterade, till exempel Koeman et al (2007) fann att unga under 18 år och äldre över 65 år är ges mindre utrymme, vilket våra resultat också pekar starkt på. Detta visar att resultatet från vår undersökning av SVT:s lokala nyheter inte är något unikt, utan snarare en vanlig tendens som går att återfinna i olika typer av medier och i olika länder. Kvinnor, äldre och unga människor är underrepresenterade i TV-sända medier medan män och människor i medelåldern ges större utrymme sett till hur stor andel av befolkningen de utgör.

Våra resultat går även att koppla till SVT:s sändningstillstånd och speglingsuppdrag, vilka vi tagit upp flera gånger tidigare. I speglingsuppdraget uttrycks det krav på att SVT ska spegla den variation som finns i befolkningen med olika perspektiv på bland annat kön, ålder, etnisk och kulturell bakgrund, religion och sexualitet. SVT ska också aktivt arbeta för att främja en bredd i mångfalden utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Vår studie har inte undersökt alla dessa perspektiv, men resultaten säger ändå en hel del om hur mångfalden i SVT:s lokala nyheter ser ut utifrån de indikatorer vi tittat på. Ser man till kravet på att spegla mångfalden i samhället är en slutsats att SVT faktiskt gör detta. Man låter en variation av olika kön, åldrar, och människor med olika sysselsättningar komma till tals i sändningarna, men frågan är hur denna variation och fördelning bör se ut för att man ska kunna bedöma mångfalden som god. Utgår man från proportionalitetsprincipen, vilket vi har valt att göra för att utvärdera våra resultat, kan man konstatera att representationen inte är proportionell sett till hur fördelningen ser ut i befolkningen. Och med detta som måttstock når inte SVT upp till kravet att spegla det svenska samhället så som det ser ut. Trots att unga och äldre representeras i de lokala nyheterna, utgör de en väldigt liten del av de som får komma till tals sett till hur stor del av Sveriges befolkning de faktiskt utgör. Det ska dock sägas att vi jämfört resultaten med den rikstäckande bilden av Sverige. Vi har tittat på landet i helhet och inte på en mer lokal nivå. För det "svenska samhället" behöver inte nödvändigtvis tolkas som hela landet, utan kan också utgöras av de lokala områden som nyhetsredaktionerna utgår från. Det skulle därför också kunna vara rimligt att istället jämföra resultaten från varje redaktion med befolkningsstatistik från respektive område som redaktionerna avser att täcka. Vilket samhälle det är som SVT ska spegla specificeras dock inte i sändningstillståndet, och är därmed öppet för tolkning. Eftersom vi också valt att sammanställa alla lokala redaktioner i vårt resultat,

faller det sig mest naturligt att jämföra detta med statistik för hela den svenska befolkningen och det svenska samhället.

Trots att vi endast undersökt mångfalden i SVT:s lokala nyheter, kan vi som sagt se att våra resultat går i linje med resultat från liknande studier som gjorts på andra medier, i andra kontexter. Detta gör att vi också kan tala om våra resultat på ett mer generellt plan och konstatera att våra resultat, som visar att vissa specifika grupper representeras mer eller mindre i media, inte är en slump. Vi har inte för avsikt att förklara *varför* våra resultat ser ut som de gör, men vi kan resonera kring hur detta påverkar förutsättningarna att skapa identifikation hos medborgare som tar del av medieinnehållet och hur det i sin tur kan påverka den fragmentering som vi tidigare talat om i bakgrundskapitlet. Om identifikation inte uppnås, i fall då medier misslyckas representera en tillräckligt god mångfald, påverkar detta sannolikt också *vem* som väljer att ta del av det. Detta kanske inte ses som ett problem för kommersiella medier som snarare satsar på att dela in mediekonsumenter i specifika segment och vars syfte är att underhålla, men det blir ett problem när man talar om nyheter, informationshämtning, demokrati och ser på mediekonsumenterna som medborgare. Speciellt i en public service-kontext då innehållet *ska* vara för alla och det ställs explicita krav som kopplas till fri opinionsbildning och demokratiska ideal. Det är således ingenting som är valfritt från SVT:s sida, och det är också rimliga krav då vi vet vilken viktig roll de lokala nyhetsmedierna spelar i det demokratiska samhället.

Man kan också diskutera våra resultat utifrån synen på medier som målas upp inom normativ medieteorier och de krav som dessa teorier ställer på medier. Här ses medierna och medieägandet som en form av allmänhetens förtroende och några som ska agera och vara organiserade så att de tjänar allmänhetens bästa. Medierna förväntas se sin roll i det demokratiska systemet, vilket vi i vårt fall kan koppla till mediernas funktion som källa till information och forum för debatt, vilket är ett viktigt steg i att ge alla medborgare möjlighet att ta ställning i samhällsfrågor. Detta är i sin tur ett viktigt steg för att skapa och upprätthålla en väl fungerande demokrati. För att detta ska ske är det viktigt att medborgare vill ta del av medieinnehållet, och chanserna för att man gör det ökar om man kan identifiera sig med innehållet och känner att man själv, och människor som är lik en själv, finns representerade i detta. Vårt resultat visar att det finns en mångfald i SVT:s lokala nyheter. Den är inte perfekt, sett till de mått som vi använt för att utvärdera resultatet, men den finns absolut där. Detta är ett viktigt resultat eftersom det talar för att det finns förutsättningar för att vi ska få de positiva effekter som en god mediemångfald skapar, nämligen ett samhälle där medborgarna känner sig inkluderade och representerade och där de demokratiska idealen har ett starkt fäste.

Vi har tidigare tagit upp vikten som lokala medier har för intresset för lokal politik, demokrati och identitet. Forskning visar att lokala medier spelar en viktig roll i att skapa och bibehålla dessa, och därför är det såklart också viktigt att de lokala medierna och den lokala rapporteringen prioriteras. Därför ansåg vi det vara viktigt att kartlägga även den geografiska mångfalden. I vårt kodningsarbete har vi inte specificerat precis vilka orter som inslagen handlade om eller gjordes ifrån då vi bedömde det vara ett för stort arbete inom ramen för den här uppsatsen, utan har, som tidigare nämnt, kategoriserat alla orter efter deras befolkningsmängd. Genom våra resultat kan vi konstatera att SVT:s lokala nyheter levererar en relativt god mångfald när det kommer till vilka typer av orter som representeras då man rapporterar från allt från storstäder till landsbygd och små tätorter. Vi kan också konstatera att en stor del, 38 procent, inte har någon specifik plats angedd. I en del fall är det såklart inte möjligt att ange en specifik plats, till exempel när det gäller en fråga som rör hela regionen eller av annan anledning inte går att specificera. Man kan dock ställa sig frågan ifall det hade funnits en poäng i att försöka specificera plats i en större andel av inslagen. Sett ur perspektivet att lokala medier stärker den lokala identiteten och den lokala demokratin kanske det hade varit så, då detta i teorin skulle stärka dessa än mer. Å andra sidan är det inte alltid möjligt, då inslagets karaktär i vissa fall gör att det inte går att specificera platsen, och det hade heller inte varit rimligt att välja bort en viktig nyhet bara för att den inte berör en speciell lokal plats. Det är dock viktigt att fortsätta jobba för en bra geografisk mångfald, just för att det är viktigt för den lokala demokratin, vilket också gör det viktigt för hela samhället i stort.

Vilken kunskap bidrar då vår undersökning med? För det första kan vi, som sagt, konstatera att det finns en mångfald i SVT:s lokala nyheter. Den må inte vara perfekt sett till vårt sätt att utvärdera den, men den finns absolut där. Vi kan också se att det finns utrymme för förbättring om man strävar mot att mångfalden ska motsvara den verkliga fördelningen av våra undersökta grupper då en del av dessa fick väldigt mycket utrymme i sändningarna sett till hur stor del av Sveriges verkliga befolkning som den utgör. Vi kan också se att våra resultat går i linje med resultat från tidigare studier gjorda på andra medier. Detta faktum gör det relevant att fundera på huruvida våra resultat skulle gå att applicera på andra svenska medier. Det är tänkbart att andra medier som inte är en del av public service också skulle ge liknande resultat, eller kanske till och med prestera sämre. Detta då de inte har samma krav på mångfald på sig som SVT har, men inte heller samma förutsättningar då de är kommersiella och måste gå med ekonomisk vinst. I och med att SVT inte behöver tjäna pengar på sin verksamhet skulle de teoretiskt sett kunna lägga mycket fokus på att uppfylla kravet på mångfald utan att det spelade någon roll för deras fortsatta existens, medan medier som måste gå med vinst kanske behöver lägga fokus på andra saker än mångfald för att överleva.

9.0 Slutdiskussion

I vår bakgrund och teorikapitel har vi berört begreppet mediemångfald och vilken roll det spelar i ett demokratiskt samhälle. Vi har i samband med detta även belyst problematiken i att avgöra vad *god* mångfald i medier är, och hur man kan mäta denna mångfald. Vi har gjort bedömningar utifrån ramen för denna uppsats, och designat vår studie därefter. När det kommer till att mäta inre mediemångfald, anser vi att vårt tillvägagångssätt och val av indikatorer varit mest lämpligt i vårt fall. Vi har utgått från tidigare studier när vi har utformat vår undersökning och våra indikatorer har vi också resonerat oss fram till med hjälp av dessa. Exempelvis tar Media Pluralism Monitor (Brogi et al., 2020) upp jämställdhet mellan kön som ett viktigt mått på inre mediemångfald, därför har vi också valt kön som en av variablerna i vår studie. Vi har även sett till teori för att avgöra vilka variabler som kan mäta det vi vill mäta, och därmed operationaliserat teoretiska indikatorer på mångfald till praktiskt mätbara variabler. Exempelvis har vi från teorin fångat upp sociokulturell dimension som en aspekt på mångfald, vilket vi sedan kopplat till SCB:s indelningar på olika socioekonomiska grupper och deras egenskaper.

För att sedan kunna mäta och utvärdera den inre mediemångfalden, som vi undersöker med hjälp av tidigare nämnda indikatorer, har vi tagit avstamp i SVT:s sändningstillstånd och speglingsuppdrag, och utifrån detta bedömt att proportionalitetsprincipen är det värderingssätt som bäst går att applicera på våra resultat. I fall då man undersöker andra kanaler som inte är en del av public service och därmed saknar de typer av ramverk och krav som SVT har, skulle det möjligtvis vara mer lämpligt att se till jämlikhetsprincipen för att värdera mångfalden. Alltså att alla typer av grupper och områden bör få lika mycket utrymme. Ett sådant synsätt är av mer kritisk natur och skulle kunna motarbeta att redan starka grupper och områden i samhället upprätthålls och förstärks. Minoritetsgrupper skulle samtidigt kunna stärka sin position i samhället genom att synliggöras lika mycket i media som andra grupper. Detta skulle också skapa lika stora förutsättningar för alla i samhället att identifiera sig med de aktörer som får komma till tals. Något som också skulle kunna anses vara mest demokratiskt.

I perspektiv till SVT och denna studie, är det också rimligt att diskutera huruvida det i praktiken är görbart att på ett proportionerligt sätt spegla samhället. Dels om journalisters arbetsprocess tillåter detta, då man inte kan styra över vad som händer i samhället, inte heller vem som vill, eller behöver, ställa upp som intervjuperson. Dels om dessa krav på perfekt mångfald i rapporteringen skulle hämma den journalistiska friheten. Om journalistens frihet påverkas av att denne måste anpassa innehållet till dessa krav, skulle det troligtvis ha konsekvenser för vår fria media och därmed samhället i stort. Hur rapporteringen ser ut kan

också, och bör rimligtvis, påverkas av externa faktorer beroende på vad som händer i samhället. I vårt fall skulle coronapandemin kunna vara en sådan extern faktor som påverkat de resultat vi fått fram. Det handlar om vem journalisterna lyckats få tag på inför inslaget i fråga men också vem som sitter på vissa nyckelpositioner, en grupp som kan vara dels begränsad dels homogen. Exempelvis finns det bara ett visst antal smittskyddsläkare och vaccinsamordnare som kan uttala sig om läget kring smittspridningen, personer som troligtvis kan räknas tillhöra en liknande socioekonomisk grupp då de har utbildning och möjligtvis ålder någorlunda gemensamt.

När det kommer till de olika krav som ställs på alla medier, inte bara SVT, som vi tar upp i avsnitten om normativ medieteorier och social ansvarsteori, är inte deras enda krav att se till att mångfalden är perfekt, inte heller att de endast ska vara informativa eller sprida nyheter. Det finns också krav från publiken på att de ska underhålla. Att endast fokusera på hur väl SVT når upp till kraven i sändningstillståndet utifrån aktörs mångfald och geografisk differentiering i de lokala nyheterna, skulle vara en alltför snäv utvärdering av SVT som aktör. Om de inte lyckas med att proportionerligt spegla samhället, vilket som sagt kan vara svårt, betyder det att de gör ett dåligt jobb? Kanske, sett till de parametrar vi valt att titta på för att bedöma mångfalden. Men utifrån ett annat perspektiv behöver inte så vara fallet. För att gå djupare in på den geografiska bevakningen, är det också svårt för oss att bedöma hur väl olika platser bevakas. Vi har nämligen inte undersökt hur väl specifika städer och orter bevakas av andra nyhetsaktörer, för det finns ju trots allt fler lokala nyhetsmedier än SVT. Kanske är det viktigare att SVT fokuserar på att rapportera om och från de ställen som saknar andra lokala medier och mindre på de ställen som har redan väletablerade sådana.

Den kartläggning vi förser SVT med genom vår studie, ökar nu deras förutsättningar att göra något åt de rådande fördelningar som våra resultat pekar på. För att förändra något behöver man först vara medveten om det, men också ha något att utgå från och jämföra mot. Då vår studie undersöker ett nuläge kommer den snabbt bli utdaterad, då mångfald, som vi nämnt tidigare, inte är något fixerat. Har man god mångfald idag, behöver man inte nödvändigtvis ha det imorgon. Och man behöver kanske också se till ett större perspektiv än dag till dag. Därför är vårt förslag på framtida studier att kontinuerligt göra denna typ av kartläggning och mätning. För att ständigt hålla sig medveten och sträva efter en mediemångfald där hela svenska samhället speglas, inte bara för att det står i sändningstillståndet, utan för att det är en viktig del av mediernas roll i ett demokratiskt samfund.

Ett annat förslag på framtida forskning är också att designa en studie som kan ge en mer nyanserad bild av hur mångfalden ser ut. Vår studie kan inte uttala sig om saker som hur

mycket utrymme respektive grupp får i inslagen, och heller inte vilka ämnen de får uttala sig om. Det hade också varit intressant att få en mer nyanserad bild av personerna som får uttala sig i nyheterna. I vår studie visar exempelvis inte resultatet hur variabelvärdena är sammankopplade med varandra och vad intervjupersonerna därmed har för sammansättning av egenskaper. Alltså vilket kön, ålder, sysselsättning och roll som en och samma intervjuperson innehar. Hade vi utformat vår studie så vi kunde titta på detta, hade vi exempelvis kunnat uttala oss om hur stor del av de kvinnliga intervjupersonerna som får komma till tals i egenskap av allmänhet eller hur stor del av de manliga intervjupersonerna som är i ålderskategorin "medelålders". Varför vi inte valt att undersöka detta, är med anledning av vad som tidigare nämnts. Dels är det något som vi reflekterat över i retrospektiv, dels bedömer vi att det hade varit en mer tidskrävande studie som vi inte hade hunnit med inom tidsramen för denna uppsats.

När det kommer till just SVT:s fortsatta arbete med att mäta mångfald rekommenderar vi för det första att man fortsätter göra liknande undersökningar med jämna mellanrum. En god mångfald är inte något statistiskt och undersökningar behöver därför göras kontinuerligt. Vi tror också att man hade varit förtjänt av att sätta upp någon typ av standardiserade indikatorer och egenskaper för mångfald, så att man undersöker samma sak i alla kommande undersökningar och därmed också kan jämföra dessa med varandra. Även att sätta upp explicita mål för mångfald hade varit bra då det hade gett ett mål att jobba mot, och det hade också gjort det enklare att utvärdera mångfalden.

När det kommer till att bedöma mediemångfalden i allmänhet, oavsett vilka indikatorer man väljer att titta på, handlar inte heller strävan mot mångfald om "ju mer desto bättre", det är mer komplext än så. Målet bör istället avse att reflektera verkligheten och en sanningsenlig bild av samhället, vilket man kan göra genom att tillåta flera olika perspektiv och samhällsgrupper komma till tals. Hur man lyckas spegla en sanningsenlig bild av samhället, är dock vara en svår fråga att besvara. Det finns inte *ett* rätt svar som går att appliceras på samtliga fall. Samhällen ser olika ut och olika medier har olika förutsättningar. Det viktiga är att aktivt sträva efter mångfald och vara medveten om dess betydelse för det demokratiska samhället, och då inte minst en mångfald som rör den lokala bevakningen och dess betydelse för den lokala demokratin. Avslutningavis vill vi understryka att mediemångfald inte bara är ett mål i sig, utan det viktiga ligger snarare på följderna som kommer av en god social representation i medier, till exempel ett ökat intresse för demokrati, politiskt deltagande och fri åsiktsbildning. I ett medielandskap som präglas av fragmentering blir god mediemångfald på så sätt en del av att uppnå något större och en förutsättning för demokratin.

10.0 Referenslista

- Asp, K. (2003). *Svenskt TV-utbud 2002*. Granskningsnämndens rapportserie, nr 11. Haninge: Granskningsnämnden för radio och TV.
- Brogi, E., Carlini, R., Nenadic, I., Parcu, P. L., de Azevedo Cunha, M. V. (2020). *Monitoring Media Pluralism in the Digital Era*. European University Institute, Robert Schuman Centre for Advanced Studies.
- Cohen, J. (2001). Defining Identification: A Theoretical Look at the Identification of Audiences With Media Characters. *Masscommunication & Society*. Department of Communication University of Haifa.
- Dahl, R. (1989). *Democracy and Its Critics*. New Haven: Yale University Press.
- Dahlgren, P. (2020). *Media Echo Chambers: Selective Exposure and Confirmation Bias in Media Use, and its Consequences for Political Polarization*. Göteborgs Universitet: Institutionen för Journalistik, Media och Kommunikation.
- Esaiasson, P.; Gilljam, M.; Oscarsson, H.; Towns, A. & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Fjärde upplagan. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Fletcher, R. & Nielsen, R. K. (2017). Are news audiences increasingly fragmented? A cross-national comparative analysis of cross-platform news audience fragmentation and duplication. *Journal of Communication*, 67(4), 476-498.
- Jönsson, A. M. (2004). *Samma nyheter eller likadana? Studier av mångfald i svenska TV-nyheter*. Göteborg: JMG.
- Hellman, H. & Sauri, T. (1996). Konvergens och mångfald i de finska TV-kanalerna. TV-reformens påverkan på prime time 1988-1995. I Hultén, O., Södergaard, H. & Carlsson, U. (red) *Nordisk forskning om public service. Radio och TV i allmänhetens tjänst*. Göteborg: NORDICOM, Göteborgs Universitet.
- Hillve, P. & Rosengren, K. E. (1994). Swedish Public Service Television: Quality for Sale?. *Studies for broadcasting* 1994:30 s.87-114.
- Hyberg, A. (2000). *Svenska TV-nyheter - en spegling av Sverige och vår omvärld?* Granskningsnämndens rapportserie, nr 5. Haninge: Granskningsnämnden för radio och TV.

- Koeman, J., Peeters, A. & D'Haenens, L. (2007). Diversity Monitor 2005: Diversity as a quality aspect of television in the Netherlands. *Communications*, 32(1), 97-121.
- McQuail, D. (1992). *Media Performance*. London: Sage Publications.
- McQuail, D. (2000). *McQuail's Mass Communication Theory* (4 uppl.) London: Sage Publications.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory* (6 uppl.) London: Sage Publications.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self and society*. Chicago: University of Chicago Press.
- Nir, Lilach (2017). Social representations, news exposure and gender gaps. *Social science quarterly*, 98(3), 786-803.
- Nygren, G. (2005). *Skilda medievärldar. Lokal offentlighet och lokala medier i Stockholm*. Stehag/Stockholm: Symposion.
- Nygren, G. & Althén, K. (2014). Landsbygd i medieskugga – nedmonteringen av den lokala journalistiken och bilden av landsbygden i Dagens Nyheter. Södertörns högskola.
- Nygren, G. (2016). Medieekologi - ett helhetsperspektiv på medieutveckling. I: *Människorna, medierna och marknaden: Medieutredningens forskningsantologi om en demokrati i förändring* (pp. 85-108). Stockholm: Wolters Kluwer Statens offentliga utredningar.
- Ots, M. (2010). News Acquisitions and Swedish Media Policy, The Past, The Present and The Future, i Hultén, O.; Tjernström, S. & Melesko, S. (red): *Media mergers and the defence of pluralism*. Göteborg: Nordicom.
- Pensionsmyndigheten. (2021). *Allmän pension - utbetalningar*. Hämtad 2021-05-18 från: <https://www.pensionsmyndigheten.se/statistik/pensionsstatistik/?domain=tab-3&report=report-3-1&columns=APTot&rows=aldersklasser&sex=SKM&metrics=sumMeanLength&Folkbokford=Samtliga&time=2021-01-01&complete-input=false&childrows-store=>
- Regeringen. (2019a). *Ett modernt public service nära publiken – villkor 2020–2025*.
- Regeringen. (2019b). *Tillstånd för Sveriges Television AB att sända tv och sökbar text-tv*.
- Regeringskansliet. (2021). *Sveriges Television*. Hämtat 2021-04-10 från: <https://www.regeringen.se/myndigheter-med-flera/sveriges-television/>

SCB. (2021a). *Sveriges befolkningspyramid*. Hämtat 2021-05-13 från: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/sveriges-befolkningspyramid/>

SCB. (2021b). *Sysselsatta 15-74 år (AKU) efter veckoarbetstid (överenskommen), näringsgren SNI2007, och kön. År 2009-2020*. Hämtad 2021-05-18 från: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_AM_AM0401_AM0401B/NAKUSysOkArbtSNI07Ar/#

SCB. (2021c). *Folkmängd per tätort, andelar i procent efter tätort och år*. Hämtat 2021-05-17 från: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0810_MI0810A/MI0810Tatort03/table/tableViewLayout1/#

Steiner, M., Magin, M. & Stark, B. (2018). Uneasy Bedfellows Comparing the diversity of German public service news on television and on Facebook. *Digital journalism*, 7(1), 100-123.

Strömbäck, J. (2005). In Search of a Standard: four models of democracy and their normative implications for journalism. *Journalism Studies*, 6(3), 331-345.

Svenska Akademien. (2021). *Mångfald*. Svenska Akademiens Ordbok. Hämtat 2021-04-15 från: https://www.saob.se/artikel/?unik=M_1713-0241.Icvk&pz=3

SVT. (2021). *Vad är SVT?*. Hämtat 2021-04-10 från: <https://kontakt.svt.se/guide/vad-ar-svt>

UKÄ. (2021). *Antal registrerade studenter HT2020*. Hämtad 2021-05-18 från: https://www.uka.se/statistik--analys/statistikdatabas-hogskolan-i-siffror/statistikomrade.html?s_tatq=https://statistik-api.uka.se/api/totals/1

Vos, Debby. (2013). The vertical glass ceiling: Explaining female politicians' underrepresentation in television news. *Communications: The European Journal of Communication* 38(4). 389-410.

Wahlund, R.; Rademaker, C.; Nilsson, P. & Svahn, M. (2013). Mediernas roll i marknadskommunikationen. Ur Nygren/Wadbring(red) *På väg mot medievärlden 2020 – journalistik, teknik, marknad*. Lund: Studentlitteratur.

Weibull, L., Wadbring, I. & Ohlsson, J. (2018). *Det svenska medielandskapet – Traditionella och sociala medier i samspel och konkurrens* (1 uppl.). Stockholm: Liber.

Wilson, K. M. (2012). *Identification with media celebrities: A self-discrepancy theory based examination of actual, ideal and ought identification*. Purdue University, ProQuest Dissertations Publishing.

Zilliacus-Tikkanen, H. 1997. *Journalistikens essens i ett könspektiv: The essence of journalism in a gender perspective*. Helsingfors: Rundradions jämställdhetskommitté.

11.0 Bilagor

11.1 Bilaga 1 - Uppdragsbeskrivning

Denna uppsats skrivs på uppdrag av Sveriges Television (SVT). Den grundar sig i SVT:s uppdrag som public service-aktör och de krav som ställs på SVT och dess programutbud i sändningstillståndet. En viktig uppgift för SVT:s nyhetsverksamhet är att spegla Sverige så som landet ser ut, där det ingår att skildra och representera olika socioekonomiska grupper. Vi ämnar att undersöka hur väl SVT lever upp till dessa krav och i vilken utsträckning olika socioekonomiska grupper faktiskt representeras i SVT:s lokala nyhetssändningar.

Uppdragsgivarna menar att det finns ett behov av en socioekonomisk kartläggning av utbudet i de lokala nyhetssändningarna då detta skulle ge värdefulla utgångsvärden för den fortsatta diskussionen kring utvecklingen av SVT:s lokala nyheter (Österlund, personlig kommunikation, 2021 [projektkatalog]).

I beskrivningen av uppdraget föreslås en undersökning som kartlägger alla sändningar och medverkande, både morgon och kväll, under en kalendermånad. Vi har tagit förslaget i beaktning och utformat studien i dialog med SVT.

11.2 Bilaga 2 - Kodbok med definitioner

Identifieringsvariabler (V1-V3)

V1 = Redaktion

Denna variabel avser vilken av de lokala redaktionerna som analysenheten, nyhetssändningen, kommer från.

- 1 = Blekinge
- 2 = Dalarna
- 3 = Gävleborg
- 4 = Halland
- 5 = Helsingborg
- 6 = Jämtland
- 7 = Jönköping
- 8 = Norrbotten
- 9 = Skåne
- 10 = Småland
- 11 = Stockholm
- 12 = Södertälje
- 13 = Sörmland
- 14 = Uppsala
- 15 = Värmland
- 16 = Väst
- 17 = Västerbotten
- 18 = Västernorrland
- 19 = Västmanland
- 20 = Örebro
- 21 = Öst

Innehållsmässiga variabler (V4-V26)

Mäter förekomsten av socioekonomiska kategoriseringar i antal. Värdet för varje variabel är antalet personer i kategorin som förekommer i sändningen.

V2 = Kön [man]: Förekomsten av manliga aktörer (antal)

V3 = Kön [kvinna]: Förekomst av kvinnliga aktörer (antal)

V4 = Kön [framgår ej]: Förekomst av personer där kön inte kan fastställas som man eller kvinna (antal)

V5 = Ålder [unga] : Förekomst av aktörer i åldersgrupp 0-18 (antal)

V6 = Ålder [unga vuxna]: Förekomst av aktörer i åldersgrupp 19-35 (antal)

V7 = Ålder [medelålder]: Förekomst av aktörer i åldersgrupp 36-64 (antal)

V8 = Ålder [äldre]: Förekomst av aktörer i åldersgrupp 65+ (antal)

V9 = Huvudsaklig sysselsättning [elev]: Förekomst av elever (antal)

Personer som går i skolan på grundskole- och gymnasienivå

V10 = Huvudsaklig sysselsättning [student]: Förekomst av studerande (antal)

Personer som studerar på eftergymnasial nivå

V11 = Huvudsaklig sysselsättning [arbetar]: Förekomst av anställda (antal)

Personer som har arbete som huvudsaklig sysselsättning

V12 = Huvudsaklig sysselsättning [arbetslös]: Förekomst av arbetslösa (antal)

Personer där det framgår att de är arbetslösa

V13 = Huvudsaklig sysselsättning [pensionär]: Förekomst av pensionär (antal)

Personer som det framgår är pensionerade på grund av ålder

V14 = Huvudsaklig sysselsättning [framgår ej]: Sysselsättning framgår ej (antal)

V15 = Aktörsroll [yrkesroll] (antal)

Personer som blir intervjuade i sin yrkesroll.

V16 = Aktörsroll [allmänhet] (antal)

Personer som blir intervjuade i egenskap av allmänhet.

V17 = Aktörsroll [politiker] (antal)

Personer som blir intervjuade i roll av politiker.

V18 = Geografi [storstad centrum]: Förekomst av inslag från storstad (antal)

Centrum av ort med minst 200 000 invånare.

V19 = Geografi [storstad utkant]: Förekomst av inslag från förort till storstad (antal)

Utkant av ort med minst 200 000 invånare.

V20 = Geografi [större stad]: Förekomst av inslag från större stad (antal)

Ort med 50 000-199 999 invånare.

V21 = Geografi [medelstor stad]: Förekomst av inslag från medelstor stad (antal)
Ort med 20 000-49 999 invånare.

V22 = Geografi [småstad]: Förekomst av inslag från småstad (antal)
Ort med 15 000-19 999 invånare

V23 = Geografi [tätort]: Förekomst av inslag från tätort (antal)
Ort med 5000-14 999 invånare

V24 = Geografi [landsbygd/mindre ort]: Förekomst av inslag från landsbygd eller mindre ort (antal)
Ort med 1-4999 invånare

V25 = Geografi [ingen specifik plats]
Ingen specifik plats anges, eller inslaget gäller hela länet/regionen.

11.3 Bilaga 3 – Slumpade sändningar

Med hjälp av en slumpgenerator slumpade vi fram nummer 4 vilket blev vårt startdatum i november och sedan fortsatte vi med följande vardag veckan därpå tills vi fått ihop 15 sändningar.

Onsdag 4/11-2020

Torsdag 12/11-2020

Fredag 20/11-2020

Måndag 23/11-2020

Tisdag 1/12-2020

Onsdag 9/12-2020

Torsdag 17/12-2020

Fredag 8/1-2021

Måndag 11/1-2021

Tisdag 19/1-2021

Onsdag 27/1-2021

Torsdag 4/2-2021

Fredag 12/2-2021

Måndag 15/2-2021

Tisdag 23/2-2021

11.4 Bilaga 4 – Tabeller

Tabell tillhörande figur 1.

	Antal	Andel (procent)
Män	1139	55
Kvinnor	939	45
Totalt	2078	100

Tabell tillhörande figur 2.

	Antal	Andel (procent)
Unga	141	7
Unga vuxna	261	13
Medelålder	1498	72
Äldre	178	8
Totalt	2078	100

Tabell tillhörande figur 3.

	Antal	Andel (procent)
Elev	138	7
Studerar	19	1
Arbetar	1446	70
Arbetslös	3	0.1
Pensionär	28	1
Framgår ej	444	21
Totalt	2078	100.1

Tabell tillhörande figur 4.

	Antal	Andel (procent)
Yrkesroll	1277	61
Politiker	183	9
Allmänhet	618	30
Totalt	2078	100

Tabell tillhörande figur 5.

	Antal	Procent
Storstad (centrum)	63	4
Storstad (utkant)	47	3
Större stad	379	22
Medelstor stad	151	9
Småstad	52	3
Tätort	169	10
Landsbygd/liten ort	189	11
Ingen specifik plats	669	38
Totalt	1719	100